

בס"ד

פסח

קרוב השם

הרחבת הדעת והתעלות רוחנית

● עפ"י תורת הצדיקים ●

שיעורי בית המדרש 'קרוב השם'

שנמסרו מפי המשפיע הרה"ח ר' דוד גבירצמן שליט"א

גליון מיוחד המקבץ את כל המאמרים
שהתפרסמו בשנת תשע"ט

על

ליל הסדר

שבועי שול פסח

ספירת העומר

תוכן עניינים |

ליל הסדר

בדיבור אחד

3 גם למבוגרים יש אפיקומן

4 למה חשוב כל כך לספר

ענייני דיומא

5 להיות גדול וקטן בלילה אחד

9 מסע מופלא לאורך כל שלבי סדר ליל הפסח

שביעי של פסח

בדיבור אחד

17 שיחזור אישי של קריעת ים סוף

ענייני דיומא

18 למה היה צריך לקרוע לנו את הים

עומק המושג

23 'מה תצקע אלי' - הסוד שהאריז"ל שיכל את בנו כדי לגלותו

ספירת העומר

בדיבור אחד

27 איפה שמתי את הלב

28 צעד אחורנית הוא לא בהכרח נסיגה

ענייני דיומא

29 תהיה בן אדם - כשתסכים להיות בהמה

32 האם יש קשר בין רגשות לתורה

עומק המושג

36 סדנת ניקוי וטיהור הדם - סוד ימי העומר

40 מה אנחנו סופרים כשאנחנו סופרים לעומר?

כ"ה ניסופים לעת בארץ זרנך

י"ל ע"י 'ביסופים'
חבוקק הנביא 3 רמת בית שמש ג'
עורך:
הרב ישראל מאיר גלינסקי
עורך מדור עומק המושג:
הרב ח.מ.ה.

לכל ענייני הגליון; הערות והארות נקודות הפצה וכד'
ניתן ליצור קשר
בטל: 054-853-7200
או במייל: k6646201@gmail.com
במו"כ ניתן להשיג את הגליון במייל הנ"ל

לשמיעת שיעורי בית המדרש
וקבלת עדכונים -
קו ביסופים:

02-664-62-01

להצטרפות לקבלת החיזוק היומי:
058-743-87-09

***

השיעורים הקבועים

של הרה"ח ר' דוד גבירצמן שליט"א:

ימי ראשון

לקוטי מוהר"ן - ללכת עם תורה
בשעה 21:00

סיפורי מעשיות
בשעה 21:45

ביהכ"נ 'נזר אהרן' קומה 2

רח' תורה ועבודה 4 בית וגן ירושלים
***

ימי שלישי

'כתוב עליך בפרשה'
בשעה 20:30

בביהמ"ד 'קרוב ה' - איתן הנחל

רח' חבוקק הנביא 5 רמת בית שמש ג'
***

ימי רביעי

לקוטי מוהר"ן - ללכת עם תורה
בשעה 20:00

סדרת 'היום יום'
בשעה 21:00

רח' יונה 18 רמת גן (גבול בני ברק)

ליל הסדר בדיבור אחד אתה, כבר יודע מה לבקש?

תרצה שאבקש עבורך מאביך
המלך?

הביט הנסיך המגורש על
רגליו היחפות, נאנח ואמר:
'לכל הפחות שיישלח הנה זוג
נעליים ראויות...'

כעת היה זה תורו של השליח
להיאנח: 'שוטה שבעולם,
אביך הכל יכול שואל מה
תרצה, יכולת לבקש שיחזיר
אותך לארמון, ואינך מסוגל
לבקש יותר מזוג נעליים
עלובות?!'

בן המלך מצוי בבעיה וזה
ברור, אבל לא זו הצרה
שלו - הצרה האמתית היא
שבן המלך אינו מצוי בבעיה
הנכונה, ברגע המסוגל ביותר
הוא מוטרד מנעליים ושוכח
את עצמו.

בשבת הגדול נהוג בקהילות
רבות לומר חלק מההגדה, זו
שעה נפלאה להכנת הנפש
לקראת הגאולה. להתבונן
ולחשוב ברצינות ובאומץ
- היכן אני צריך באמת
גאולה, והאם אני באמת מוכן
להיאנח. ■

שאפשר - כשישאלו אותנו,
את כל אחד מאתנו: 'מה
שאלתך?'

ליל הסדר הוא לילה של
יציאה לחירות בנקודה היותר
עמוקה בנפש, ואת הלילה
הזה מתחילים בשאלות, מה
נשתנה.

כדי לקבל תשובה צריכים
לשאול, וכדי לקבל תשובה
טובה צריך לשאול שאלה
מספיק טובה.

לשאול זה לבקש, וצריך
לדעת לבקש.

המשל המפורסם מספר על
בן מלך שלא התנהג כראוי
וגורש מהארמון, בלית ברירה
מצא פרנסה דחוקה כשוליה
של בעל מלאכה. הכסף
שהרוויח הספיק למנות מזון
ועומות אבל לא לרכישת
בגדים ראויים, בעצם אפילו
נעליים לא היו לו.

ואז, אחרי שנים של סבל,
המו רחמי המלך אל בנו
והוא שלח אחריו את אחד
מנאמניו. כשמצא השליח
את הבן שאל אותו: מה

מי מהילדים בביתכם יחביא
השנה את האפיקומן?

כנראה שאינכם מוטרדים
מכך, משום שמישהו לבטח
יעשה זאת.

אבל המישהו הזה כן מוטרד,
תסמכו עליו שהוא מתכנן
היטב מה לבקש בתמורה
לשחרור מצת-הערובה.
השאלה היא - האם אנחנו
כבר מוכנים?

לא מזמן, בפורים, קראנו
במגילה על השאלה המופנית:
שוב ושוב אל אסתר המלכה:
'מה שאלתך אסתר המלכה
ומה בקשתך...'

המלך במגילה הוא הקב"ה
ואסתר כידוע מהספרים
הקדושים, היא כנסת ישראל.
התשובה לא ניתנת מיד, רק
במשתה היין השני מסוגלת
אסתר לומר 'איש צר ואויב
המן הרע הזה'.

אנחנו רוצים גאולה, אבל
השאלה האם אנו נהיה
מסוגל לומר זאת בפה מלא,
במלא החושים, בהתלהבות,
בדחיפות ובאופן הכי מפורש

בדיבור אחד

לספר בגובה האוזניים

לסיפורים יש כוח כביר, הוא נובע גם מהעובדה שבשעת סיפור - שלא כמו בהרצאה ושיעור - האדם המספר והמאזינים נמצאים באותו מקום, צועדים בתוך העלילה וחיים אותה כאילו היא מתרחשת עתה, וכך הסיפור קם לתחייה.

אנחנו עם ישראל נקראים 'עם הספר' ויש לנו המון סיפורים, בשונה מסיפורי העמים הסיפורים שלנו הם תורה. הניסים שאירעו לאבותינו לא היו ואינם - הם קיימים עדיין בעולם כצינורות של שפע, וכדי להתחבר אליהם יש להחיות אותם.

את סיפור יציאת מצרים אנו מצווים לספר 'באוזני בנך ובן בנך', לרדת לגובה האוזניים של הילדים, כי מהמקום הזה תבוא ותתחדש הגאולה השלימה. ■

בליל הסדר מצווה עלינו לספר ביציאת מצרים, כמה שיותר, וכל המרבה לספר - הרי זה משובח. בעל ההגדה מורה לנו לעסוק בסיפור יציאת מצרים, 'אפילו אם כולנו חכמים נבונים ויודעים', משום שהצינור שיביא אלינו גם היום בדור זה ובבית שלנו את אור הגאולה הוא - הסיפור.

וכדברי החתם סופר: 'מובטחים אנו שאפילו בגלות בשעה שאנו יושבים לספר יציאת מצרים לבנינו להשריש לבותם ביראת השם, אזי שפע אלוקי עלינו כמו בצאתנו ממצרים'.

מוסיף החתם סופר ואומר כי כל היציאה ממצרים היתה כדי שנספר, כמו שכתוב 'ולמען תספר', יצאת כדי שתספר על כך לבן שלך. לספר זה להאיר (מלשון 'ספיר').

כדי לספר סיפורים לא צריכים להיות חכם גדול. וגם כדי להאזין להם לא צריך להיות גאון.

למען האמת, החכמה עלולה אפילו להפריע ולהרוס כל סיפור טוב.

ומהו סיפור טוב?

ובכן, סיפור טוב הוא כזה שגורם למאזינים לקרוע את עיניהם לרווחה, לבהות כמהופנטים, להתמסר לעלילה ולשכוח מעצמם...

ואת האפקט הזה תורם לסיפור גורם ההפתעה. אינך יודע מה צפוי להתרחש, אין לך מושג לאן כל זה יוביל.

חכמים הם אלו שרואים את הנולד, יודעים מה יקרה בסוף, וכשכולם חשים דפיקות לב מואצות, הם כבר איבדו עניין, אי אפשר להפתיע אותם.

ענייני דיומא

ליל ההשפעות

האם אנו מצוים על עשייה או על שביתה • האם חוסר יציבות הוא דבר טוב או לא • ומה אומר לנו האירוע העולמי הזה.

ל'נשמות קיין' ו'נשמות הבל' סובלים מאותה זוהמה [למעט נשמת 'שת' שהיא נשמה נקיה, וממנה נולד משה רבינו שהיה כולו טוב, בלי שום תערובת].

בעקבות אותה זוהמה, התקלקלה ה'דעת' של האדם. יש לנו שלשה מוחין; 'חכמה' ו'בינה', שהם יותר בשורש, ו'דעת' שהיא המוח שכבר מתחבר עם הגוף והופך למעשי. מהדעת נמשכים כל התולדות, ומחמת קלקול הדעת, הקלקול הזה עבר לדורות הלאה. לאחר מכן, אדם הראשון עסק בתשובה והיה פרוש מאה ושלושים שנה, וגם מזה היו קלקולים גדולים, ונולדו מזה נשמות פגומות.

זוהמת הנחש מלווה את הדורות, והיא כוללת כמה סוגי ארס וקלקול, אבל המרכזי שבהם הוא ה'עבדות'. אדם נוטה מטבעו לעבדות, להיות עסוק, לרדוף אחר פרנסה, ולעשות הרבה יותר ממה שבעצם מבקשים ממנו. הוא נוטה לברוח ל'טבע', לכסף, ול'נוחות' מדומה שהיא בעצם עבדות, וכל זה כתוצאה מהזוהמה של הנחש.

בירור התערובת

הזוהמה בעצם גרמה ל'תערובת', תערובת של טוב ורע. וכשמדובר על תערובת, אין הכוונה שיש בה גם טוב וגם רע, אלא מדובר ב'עיסה' חדשה, בה הטוב והרע משמשים כאחד. כמו עיסה שעשויה מקמח ומים, שאין בה קמח ומים אלא משהו חדש. וזאת הבעיה העיקרית, שהטוב והרע הופכים לאחד וקשה בכלל להבחין ביניהם, עד שאדם מזוהה באותה מדה עם הרע כמו עם הטוב,

ליל הסדר הוא לילה קדוש מאד, ועם ישראל כולו עוסק בעריכת הסדר. אוכלים מצות ושותים יין, ונוהרים בזהירות מופלגת מחמץ. הלילה הזה אינו רק זכר ליציאת מצרים, אלא הלילה בו התהליך הזה מתבצע מחדש. בכדי להבין את משמעות ה'סדר' הזה, וכיצד הוא אכן משפיע עלינו - נציץ מעט בדברי האר"י הקדוש שמבאר לנו את הסודות שמאחורי הסדר הזה, ובדברי רבי נתן שפותח לנו צוהר לעולם של גאולה.

זוהמת הנחש

אדם הראשון היה הנברא הראשון, ובעקבותיו גם חוה. הם נבראו ביום השישי של הבריאה, והצטוו במצוה אחת, אותה היה עליהם לשמור, ובכך להביא לתיקון העולם. אילו היו ממתנים עד שבת קודש היה העולם מתוקן.

כאן התערב הנחש הקדמוני, עשה פלפול שלם עם חוה, שבסופו פיתה אותה לאכול, ואת אדם הראשון בעקבותיה. הם חטאו ואיבדו את הקומה הרוחנית שהייתה להם, גורשו מגן עדן, והתקללו בכמה וכמה קללות.

מעבר לכל זה, היה כאן תהליך יותר עמוק. חז"ל אומרים שהנחש הטיל 'זוהמא' בחוה, יש בזה עמקות גדולה, אבל בפשטות הכוונה שהוא הצליח לחדור לתוך המוחין הקדושים שלהם, והטיל שם זוהמה. התולדות שנולדו לאחר מכן - קיין והבל, כבר היו מעורבים באותה זוהמה, וכל הנשמות שבאו לעולם מאז ועד היום - שכולם מתחלקים

וכשרוצים להפריש אותו מהרע, הוא מרגיש שרוצים לחתוך לו בבשר החי.

בכדי לתקן זאת, ולברר את התערובת - הנשמות הללו הוצרכו לרדת למצרים, ושם להפריד בין הטוב והרע. מצרים שימשה כמו 'כור' לזיכוך הזהב. כשמכניסים את הזהב אל הכור, הוא מעורב בהרבה פסולת וסיגים, וכלל אינו נראה כזהב. מומחים יודעים לזהות בתוך גוש העפר 'ארגירים' או ערוצים דקים של צבע קצת שונה, שהוא בעצם הזהב. ורק לאחר שמפרידים אותו מגלים את 'הזהב'. וכך בדיוק היה במצרים.

לשם כך, ירדו שבעים נפש למצרים, שם הם התרבו בקצב לא טבעי עד שהפכו לששים ריבוא נשמות, שהם הנשמות שהיו כלולות באדם הראשון, ושם הם עברו את הזיכוך ואת הבירור. מבחוח נראה כאילו התהליך הוא הפוך, כשהם ירדו למצרים, שהוא המקום הנמוך והשפל ביותר - הם התערבו בהם והפכו להיות כמותם ממש, ובוזה הם לכאורה 'התקלקלו' יותר, והפכו להיות עוד יותר 'עבדים'. אבל מבפנים קרה תהליך של בירור. הכיצד?

מהות לעומת תוספת

בכל אחד יש את ה'זהות' שלו, ואת מה שנדבק אליה מבחוח. גם בכל תערובת, יש את ה'רכיב' המרכזי ויש את מה ש'מתווסף' אליה. נשמות ישראל נשארו תמיד טוב, אלא שנדבק אליהם רע, והבירור הצריך לזהות מה הוא החלק האמיתי ומה 'התערב' בו.

לשם כך, הם ירדו למצרים, שהיא 'כולה רע'. הרע המקורי. וכאשר 'הרע' שהיה מעורב בנשמות ישראל פגש את 'הרע' המקורי, מצא מין את מינו ונדבק בו. הכלל הוא, שכל דבר נמשך מטבעו לשרשו, ולכן, כשהרע מזהה רע יותר 'אמיתי'

ממנו, הוא נמשך אליו. וכך, במשך השנים שהיו במצרים, וככל שהמצרים יותר נגשו בהם - כך נפרדו מהם עוד ועוד קליפות של רע, ונדבקו במצרים.

וכך גם להיפך. במצרים גם היו נקודות של טוב, שנפלו לשם מחמת הקלקול. וכשחלקים הללו זיהו את הטוב האמיתי והמקורי, שהוא נשמות ישראל - הם נדבקו בהם. והם הנשמות של הערב רב, שיצאו ביחד אתם ממצרים. [את החלקים האלו כבר התחיל לתקן יוסף הצדיק, ולכן הוא אמר להם למול, והעביר אותם ממקום למקום כדי שלא יהיו על מקומם הטבעי, ויהיה קל להם לחזור לשרשם, את המשך התיקון שלהם עשה משה רבינו, ואת גמר התיקון יעשה משיח].

גלות - סילוק המוחין

כאן צריך להבין את התהליך הפנימי של הגלות. כלפי חוץ מדובר בדבר בלתי אפשרי. אברהם יצחק ויעקב היו האנשים הכי מכובדים בעולם. הם היו מוכרים בכל העולם, וכולם רדפו אחריהם וחפצו בקרבתם. והנה, הילדים שלהם יורדים למצרים, והופכים להיות 'עבדים' שפלים... ועוד למשך מאתיים ועשר שנים, איך זה היה יכול לקרות? ומדוע לא קם 'היהודי החכם' שברגע אחד ממריד את כולם ויוצא לחופשי.

ההסבר הוא פנימי ועצום, וזה כל הסיפור של יציאת מצרים וליל הסדר. הגלות הייתה 'סילוק המוחין'. אילו ליהודי אחד היו 'מוחין', הם לא היו נכנסים לגלות ולעבדות, אך בכדי ליצור את הגלות, הקב"ה סילק מהם את המוחין, וגם ההנהגה העליונה שנקראת 'זעיר אנפין', ירדה למצב נמוך שנקרא 'עיבור', וזה היה כל הסיפור של הגלות, הסתלקות הדעת.

המצריים לא רק 'העבידו' אותם פיזית, אלא

ענייני דיומא

היציאה ממצרים אכן הייתה לא לפי הכללים, אלא בצורה מיוחדת, וזה חוזר על עצמו בכל שנה בליל הסדר.

כל התהליך של היציאה ממצרים מתאפיין ב'מהירות' ואפילו ב'פזיזות'. שנה שלמה לקח התהליך של המכות, ופתאום בלילה אחד, הם יצאו ממצרים. הם אפילו לא הכינו את עצמם, רק היו מצווים להיות עם הרגליים בנעליים, ולחכות לרגע שיתבשרו על הגאולה. הם לא הכינו צידה, לא אפו עוגות ולחמים, רק יצאו ברגע אחד, כמו שהם. וכל זה מרמז על התהליך הפנימי שקרה כאן.

בדרך כלל, כל תהליך של 'גדילה', גשמי וכל שכן רוחני - יש לו סדר. הוא מתחיל מלמטה, ומתקדם שלב אחר שלב עד שהוא מגיע למעלה. ביציאת מצרים לא היה את 'התהליך' הזה, אלא כל האורות והמדרגות האירו 'בבת אחת', וגם בסדר הפוך - תחילה 'גדלות' ואחר כך 'קטנות'.

קטנות וגדלות

האדם מורכב משלשה רבדים: הראש - שבו נמצאים השכל והמוחין, והוא מרמז על הספירות העליונות 'חכמה בינה ודעת'. הגוף - שכולל גם את הידיים, ובו נמצאים הרגשות, והוא מרמז על הספירות 'חסד גבורה ותפארת'. והרגליים - שנקראים 'לבר מגופא' מחוץ לגוף, והם החלק של 'המעשים', ורומזים על הספירות 'נצח הוד ויסוד'.

אדם שלם הוא אדם שיש בו את שלשת החלקים; מחשבות, הרגשות-דיבורים, ומעשים. והאנשים האלו הם מעט מזעיר. רוב האנשים אין להם את החלק של 'המחשבה' אלא את שני החלקים של ההרגשות והמעשים. [גם המחשבות שלנו הם מחשבות שקשורות להרגשות ומעשים, ולא

שלטו על הכוחות הרוחניים שלהם, ו'ישבו' על צינורות השפע שמיועדים אליהם. 'פרעה' שלט על 'הערף', ויחד אתו שלשת שריו; שר המשקים, שר האופים, ושר הטבחים - ששלטו על שלשת הערוצים המרכזיים; הקנה, הושט, והוורידים, שהם הערוצים בהם זורם השפע החיוני; האויר, המזון והדם, והם לקחו את השפע הרוחני אליהם. ולכן, השפע - הגשמי והרוחני - לא הגיע לעם ישראל, וכל מה שנשאר להם הוא רק ה'לבושים' של המוחין שנקראים 'דם' [האחוריים של השם 'אקיה', שהוא בגיטריא דם, כמבואר בליקוטי מוהר"ן סימן ו], ולכן הן חוו מצב של 'דמים' - עבדות, בזיונות, ייסורים ושפלות.

גאולה - הארת המוחין

המציאות של יהודי - היא הראש והשכל, שנקראים 'מוחין'. כשיש לו ראש, והוא יודע את האמת, אף אחד לא יכול לשלוט עליו. כשיהודי אין לו מוחין - הוא לא יכול לעשות כלום. וזה כל הסיפור של הגלות והגאולה, לא מה שקורה 'בשטח' אלא מה שקורה 'בראש'.

היציאה ממצרים, אם כן, היתה תהליך פשוט. כל שנצרך היה - הוא רק 'להחזיר' את המוחין, וממילא הייתה מתבטלת השליטה של המצרים. הבעיה הייתה, שעוד לא הגיע הזמן. הגלות נועדה להיות ארבע מאות שנה, ועברו בסך הכל מאתיים ועשר. הקב"ה לא רצה להמתין עוד, כדי שלא יפלו לשער החמישים, אבל להוציא זה גם לכאורה בלתי אפשרי.

כאן התרחש התהליך המופלא שנקרא 'יציאת מצרים', והוא החידוש של 'פסח' שנקרא כך מלשון 'קפיצה ודילוג', וכמבואר בספרים שהקב"ה 'דילג' על הקץ, ובפנימיות הכוונה שקרה כאן תהליך של 'דילוג' שלא לפי הכללים.

ענייני דיומא

שירודת מלמעלה, הופכת להיות 'חלק' ממה שלמטה, ומתבטלת אליו.

ולכן, אילו המוחין היו באים בצורה של 'טיפות', הם היו נבלעות במצרים, ולא היה להם משמעות. ולכן, הקב"ה האיר עלינו את כל המוחין בבת אחת. וכך, 'המכה' של האור סילקה בבת אחת את אחיות המצריים, הגביהה אותנו עד למעלה, וכשכבר היינו למעלה, לא היה להם שום שליטה עלינו, ורק אז הופיעו גם המוחין דקטנות.

'גדלות' ו'קטנות' אינם כפי המצטייר בפשטות. לכאורה נראה ש'גדלות' הוא כח עיוני ועמוק, ו'קטנות' הוא כח שטחי. ההיפך הוא הנכון, היכולת לעיין בעומק, ולהיכנס לפרטים של סוגיא ועניין - הוא כח של 'קטנות'. כשיש 'גדלות' אי אפשר להסביר את זה ולפרט את זה, אלא רק ללכת בעקבותיו. וזה התהליך שקורה לכל אחד, כשהוא רוצה 'לצאת' מהגלות שלו - תחילה מאיר לו אור גדול של קרבת ה', והוא צריך פשוט 'ללכת' אחרי זה, ו'לחטוף' כמה שיותר דברים בלי לחשוב הרבה, ורק כשהוא כבר נמצא הרחק ממקום הסכנה, אז הוא יכול להתעמק יותר, ולחשוב מה הוא עושה, לפרטים ופרטי פרטים.

וכל זה קורה בכל שנה בליל הסדר. כבר בכניסת היום, נכנסים לתוכנו בבת אחת כל המוחין דגדלות. ואחר כך, על ידי התהליך של ליל הסדר, עם אכילת המצות ושתיית היין - אנו מאירים לתוכנו את כל הארת המוחין, הגדלות וגם הקטנות, ואז הוא הזמן לחוות 'חירות' אמיתית. חירות שאינה תלויה במצב חיצוני, ובתהליך כלשהו, אלא חירות בעצם, של הארת המוחין וקרבת השם. בליל הסדר צריך לצאת מהצמצום וההכנה, ולתת ל'מוחין' לשטוף אותנו, ולהטעים אותנו חירות אמיתית, חירות כזאת, שלאחריה כל מה שיהיה כבר לא יוכל לבלבל אותי, כי טעמתי טעם של חירות ■

לעולם המחשבה, ששם מדובר במחשבות עמוקות של התבוננות, והשגות רוחניות].

אדם שיש בו את שלשת החלקים - הוא נמצא ב'גדלות' [שנקראת גם 'מוחין']. מי שיש לו רק את שני החלקים - הרגשות ומעשים - הוא נמצא ב'קטנות' [שנקראת גם 'יניקה']. ומי שיש לו רק את החלק התחתון, אין לו שום מחשבות ושום הרגשות, רק פעילות מכנית ויבשה - הוא נמצא ב'קטנות דקטנות', שנקראת 'עיבור'. העובר מקופל כמו פנקס, כאילו כל הקומה שלו מצטמצמת לתוך הרגליים.

וזה המצב שהיה במצרים. עם ישראל כולו, וגם כביכול ההנהגה העליונה, היו במצב של 'עיבור', קטנות דקטנות. ולכן אמר פרעה 'לא ידעתי את הוי"ה', כי אכן, שם 'הוי"ה' לא היה בגילוי, אלא רק שם 'אלוהים' שהוא ההנהגה הנמוכה. וגם כשמשו רבינו שאל 'ואמרו לי מה שמו, מה אומר אליהם', השי"ת לא ענה לו שם הוי"ה, כי השם הזה היה מכוסה, אלא אמר לו שם 'אקיה', כאומר: אל תעשה חשבונות, אלא תתקדם ואני אהיה אתך, ועוד יגיע הרגע בו אני יתגלה אליך'.

תהליך הלידה

ביציאת מצרים - הם יצאו מ'עיבור' ללידה. ובאותו זמן, המוחין היו צריכים לצאת מההעלם אל הגילוי, ועם ישראל היו אמורים לצאת מהקטנות אל הגדלות.

אילו המוחין היו באים בהדרגה, הם היו נאבדים. כי הכלל הוא 'תתאה גבר' ו'קמא קמא בטיל', כלומר, כשיש כוס למטה עם נוזלים, ושופכים אליה מלמעלה עוד נוזלים - גם אם הנוזלים שבאים מלמעלה הם הרבה יותר ממה שהיה למטה, הם מתבטלים. כי החלק שלמטה כבר צבור, ויש לו נוכחות חזקה - ולכן, כל טיפה

הלכות חג בחג

פרטי 'ליל הסדר'

הלילה הכי 'עמוס', והכי 'לא מסודר' - הוא ליל הסדר • אבל אם 'נבין' מה קורה בו, ויותר מכך אם 'נאמין' בזה - הוא יעשה לנו 'סדר' לכל החיים.

שהיו בכל הדורות, וצריך לכבד ולייחס חשיבות מרובה לכל אחד מהם, כי כל אחד מהם הוא 'כלי' להעברת חלק מסוים מהתהליך הכולל של הגאולה ויציאת מצרים, ובלעדיו, התמונה שונה לגמרי.

ההכנה - הראויה, והעיקרית

לפי גודל חשיבות הלילה, כך החשיבות להתכונן לקראתו - ללמוד את מהותו ואת פרטיו, ולהכין את המוח ואת הלב כדי לקבל את השפע. בלילה הזה מרוכזים כל סוגי האורות שאנו יכולים אי פעם לקבל. בכל מועד וחג, ישנם השפעות והארות רוחניות מסוימות השייכים לאותו חג ומועד, אבל בלילה הזה - מקבלים את ההארות של כל החגים כולם ובבת אחת (כמבואר בדברי הרמ"ע מפאנו, ובכל ספרי הפנימיות).

הסדר הזה עושה פעולה עצומה בנפש, בבת אחת הוא מנתק אותה מהקליפות, ומוציא אותה לחירות עולם. ובוודאי שככל שיש לכך הכנה גדולה יותר, והבנה במהות העניינים - ההארה משתבחת והולכת. ומי שלומד בספרי פנימיות, ורואה את הכוונות העמוקות של הלילה - מקבל תפיסה הרבה יותר רחבה ועמוקה על מה שקורה איתו ועם בני ביתו.

אמנם, באותה מידה ראוי להדגיש, שההכנה העיקרית צריכה להיות - אמונה פשוטה ותמימה. כי אחרי כל ההכנה וההעמקה, מדובר במשהו הרבה הרבה יותר גבוה ועצום, ומי שמתעקש לחשוב שהוא מבין, ולהיצמד בדווקא ל'כוונות' של הלילה - עלול להגביל ולצמצם את ההארה

יהדות כוללת הרבה מצוות והרבה זמנים, ללא ספק, הזמן ה'עמוס' והמורכב ביותר הוא פסח, ובפרט ליל הסדר. הלילה הזה כולל המון מצוות וגם המון מנהגים, פרטים ופרטי פרטים, שהרבה מהם לא כל כך מובנים, ואפילו נראים מיותרים או מוזרים. אך ישראל קדושים עושים את הסדר הזה בנאמנות ובמסירות.

החשיבות של הלילה

דומה, שהחג הנחוג ביותר בין עם ישראל הוא חג הפסח וליל הסדר. אפילו יהודים שרחוקים משמירת תורה ומצוות אינם מוותרים על עריכת הסדר. כנראה שהנשמה היהודית מרגישה שיש כאן משהו גדול, עצום ומכונן, שבלתי אפשרי לוותר עליו.

החג הזה מציין למעשה את הגאולה ממצרים. הגאולה הזאת לעת עתה היא הגאולה היחידה שיש לנו, והיא זאת שמלווה אותנו לאורך כל הדורות, עליה אנו נשענים וממנה אנו שואבים כח לכל דבר, עד שנזכה לגאולה העתידית, שתהיה גאולה שלימה. ולכן, החג הזה כל כך נחוץ עבורנו, וכל הסדר שאנו עושים בו, הוא הסדר של הגאולה, שעל ידו אנו משחזרים בכל שנה מחדש את כל התהליך של יציאת מצרים.

הסדר של הלילה הקדוש הזה, הוא מאד עדין ומדויק. כל מצוה שבו, ואפילו כל מנהג, הוא טעון בסודי סודות. גם דברים שנראים לנו שוליים, מוזרים או מיותרים - הם חשובים מאד. המנהגים האלו הם קדושים ומקורם טהור מהצדיקים

שרוצים להעניק לו, ולהכניס אותה לתוך המסגרת המצומקת שהוא מוכן להעניק לה. ולכן, אמנם כדאי ללמוד את הכוונות ופנימיות העניינים כפי האפשר, אך למעשה להרחיב את כלי הקיבול, ולבא עם אמונה פשוטה ותמימה, שקורה כאן משהו גדול ועצום, הרבה מעבר למה שאפשר להבין ולתפוס.

'סדר' לא מסודר

כמו כן, למרות ה'תכניות', צריך להיות מוכן לכל תרחיש, ולא להתעקש על ציור מסוים כיצד אמור להיראות הלילה הזה. כי 'לילה הסדר' הוא הזמן בו עלולים להתרחש שיבושים יותר מכל זמן ומעמד אחר, וזה לא בטעות, אלא לפי מה שהשם יתברך יודע כיצד אמור להיראות 'לילה הסדר' של כל אחד, לפי מה שהוא צריך לקבל בדיוק. ולכן, כדאי אמנם לתכנן, אבל למעשה לבוא בביטול גמור עם מוכנות לקבל את הסדר כפי שהשם ינהל אותו, ולא דווקא כפי מה שהיינו רוצים שהוא יתנהל.

ידוע המעשה על רבי שמואל מקארוב תלמידו של החוזה מלובלין, שהיה עני מרוד ולא היה לו כלום להוצאות הפסח. והנה בערב פסח בחצות הגיע אליו עשיר והביא לו כל טוב, וזה גרם לו התרוממות גדולה, ומתוך כך הוא חגג את ליל הסדר בהתלהבות גדולה ומוחזין נפלאים. והנה בבוקרו של חג, הוא עבר לברכת שלום אצל רבו ה'חוזה', והוא אפילו לא רצה להביט בו.

מתוך כך נשבר לבו בקרבו, והוא 'איבד' את כל המוחזין. ולאחר כמה שעות הוא נרדם, והתעורר בליל הסדר השני סמוך מאד לחצות, ונותר לו רק כמחצית השעה לעשות את כל הסדר. ניתן לשער כיצד היה נראה 'סדר' של חצי שעה, עם הרקע של ה'מוחזין השבורים'. והנה בבוקר, צהל לקראתו ה'חוזה', ואמר לו: הסדר הראשון שלך - נו. הסדר השני שלך - מאיר באור יקרות. ללמדך שאין לנו מושג איך אמור להיראות ליל הסדר, ומה נקרא 'סדר מוצלח' או 'לא מוצלח'.

הלילה הזה, הוא לא לילה שלנו אלא של הקב"ה, ולכן הסדר הכי יפה הוא הסדר שהשם נותן לנו, גם אם הוא מלא בלגן ונראה ההיפך הגמור מ'סדר'. הנשמה של 'ליל הסדר' היא האמונה הפשוטה שלנו. לב פשוט של יהודי מאמין בליל הסדר - הוא הרבה יותר יפה, מלשבת עם חמישים הגדות, על פי פשט רמז ודרש וסוד, ולכוון את כל הכוונות. וככל שנגיע מבוטלים יותר, נזכה ללילה מאיר הרבה יותר.

מבוא

להלן ננסה בעז"ה להבין מעט את ה'סדר' הנפלא שסדרו לנו עבור הלילה הקדוש הזה, שבעבורו הוא נקרא 'ליל הסדר'. אך נתייחס תחילה למה ש'סביב' הסדר. וזה כולל: סדר הקערה, לבישת הקיטל, ומי הם הנוכחים ב'סדר'.

החלקים ש'סביב' הסדר

הקערה - סדר הקערה כולל בתוכו את כל העשרה ספירות הקדושות. על השולחן מונח 'סס' שמרמז על ספירת הכתר, שהוא 'אור מקיף' הכולל את כל האורות. מעליו מונחים שלש מצות, שמרמזים על כהן לוי וישראל, ומכוונים כנגד הספירות 'חכמה בינה ודעת'. [ולאלו הנוהגים כדעת הגר"א להניח שתי מצות, אזי ספירת 'הדעת' נכללת בשתי הספירות 'חכמה ובינה'].

מעל המצות יש את הקערה. הקערה בעצמה משמשת כ'פרגוד', שמחלק בין החלק ה'נסתר' שהם המצות המרמזות על המוחזין, לבין החלק ה'נגלה' שהם פרטי הקערה הרומזים על המדות המוחזין הם תמיד 'נסתרים', לעומת המדות שהם 'גלויים'. על גבי הקערה מונחים ששה פרטים: זרוע, ביצה, מרור, חרוסת, כרפס וחזרת, שרומזים על ששת המדות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד ויסוד. והקערה עצמה היא כנגד ספירת ה'מלכות' שמקבל הארה מכל הששה מדות, וכוללת את כולם.

הלכות חג בחג

כלולים באופן כללי משני סוגי מוחין - מוח ימין, שהוא 'מוחין דאבא', ומח שמאל, שהוא 'מוחין דאמא'. ואת שני סוגי המוחין הללו אנו מקבלים על ידי המצות והכוסות. ולכן גם בתיבת 'אכילה' וגם בתיבת 'שתיה' נמצאות האותיות 'י-ה', שמרמזים על שני סוגי המוחין הללו. הדיבור, הוא זה שהופך את המוחין ל'חוויה' פנימית, וכפי שיתבאר להלן.

למעשה, כל פרטי הסדר - האכילה השתיה והדיבור - עוברים דרך 'הגרון', וזה החלק העיקרי בכל הסיפור. הגלות מתלבשת בעיקר על הגרון, שם יושב פרעה ותופס את 'הערף', יחד עם שלשת שריו - שר המשקים, שר האופים ושר הטבחים - שתופסים את הקנה, הושט והורידים. וביציאת מצרים, עלינו לקחת את האור הזה, ולשחרר על ידו את הגרון, ובוה פורצים דרך ומעבר בין המוחין לבין הגוף הנתון במיצר, ובוה מחדשים את כל הכוחות.

הסדר

וכעת, נבאר את פרטי הסדר הנפלא, אחת לאחת, בתמצית ובקצרה לעובדא ולמעשה.

קדש

קידוש הוא מלשון 'קידושין'. כשאדם מקדש אשה, הוא אומר לה 'הרי את מקודשת לי', ובוה הוא מפריש אותה מכל העולם, ומייחד אותה אליו. כך בדיוק אנו עושים בקידוש. רגע קודם היינו בימים של חול, והיינו מחוברים לכל הדברים שבעולם. והנה מגיע שבת או חג, ואנו רוצים להתנתק מכל הבלגן, ולייחד את עצמנו לעולם חדש. בשביל זה עושים 'קידוש', ובוה מפרישים את עצמנו מהמקום בו היינו קודם לכן, ומתחברים למקום החדש והאמיתי.

ברגע אחד איננו שייכים עוד אל החולין אלא להשם. הפעולה הזאת היא מאד חשובה

הקיטל - לבישת קיטל לבן מרמז על ביטול. בליל הסדר אנחנו לא 'פועלים' אלא 'נפעלים', וכל שעלינו לעשות הוא 'לאפשר' להנהגה העליונה להוציא אותנו ממצרים. וזה ההבדל בין צבע לבן לבין שאר הצבעים. כל צבע 'מעניק' גוון אחד בלבד, וכך, כל הארה רוחנית מבטאת הענקה מסוימת בלבד. אבל הצבע הלבן מקריין וכולל את כל הגוונים, וכך גם האמונה הפשוטה מקרינה מתוכה את כל ההארות.

ולכן אנו לובשים את הקיטל, כדי להראות לעצמנו ולאחרים - שאני רק 'מחזיר אור' ולא עושה בעצמי כלום. אני מתיישב לתוך הסדר עם ביטול מוחלט, ולא נותן ל'הבנות' ול'השגות' שלי להרוס את הלילה וליירט את ההארות שמופנות אלי. אני מוכן לקבל את הכל בלבנוניות ובפשטות בלי לקחת בעלות.

הנוכחים - הסדר מורכב משלשה סוגי נוכחים: משפיע - שהוא האב ובעל הבית, מקבל - שהם הבנים או האשה, או חלק ה'קטנות' שבאדם עצמו. והעניים - אותם אנו דואגים להזמין לליל הסדר, באמירת 'כל דכפין' ו'כל דצריך', או על ידי שדואגים להביא לידם 'קמחא דפסחא'. כל אלו בעצם נוכחים על השולחן של הסדר, ועל ידם מתנהל כל הסדר של הגדלות והקטנות, כפי שיתבאר ויתפרט להלן.

חלקי הסדר

פרטי הסדר, הכוללים חמשה עשר פרטים מ'קדש' ועד 'נרצה' - מורכבים מחמשה סוגי הנהגות, והם: אכילה, שתיה, הכנה, דיבור, וטיבול. אכילה - היא 'מוציא מצה' 'שולחן עורך' 'כורך' ו'צפון'. שתיה - היא הארבע כוסות. הכנה - נעשית ב'יחץ' ובשני הרחיצות 'ורחץ' ו'רחצה'. דיבור - נעשה ב'מגיד' 'הלל' 'ברך' ו'נרצה'. והטיבול - הוא ה'כרפס' וה'מרור'.

האכילה והשתיה מביאים לנו 'מוחין', והמוחין

ועוצמתית, והיא זאת שמביאה לנו בכת אחת את כל ההארה של החג. כל המוחין דגדלות וקטנות מושפעים עלינו ב'קדש' [למעט קטנות ראשון, שמגיע ב'כרפס'].

מטבע הדברים, היה עלינו להקדים את הרחיצה לקידוש. כי תחילה צריך להתרחץ מהלכלוך ורק אז יכולים להיכנס אל הקדושה. אבל למעשה אנו הופכים את הסדר [גם אלו שנוהגים בזמנים אחרים להקדים את הנטילה לקידוש], כי הכלל הוא שלא ממתנינים כדי להיכנס אל הקדושה, אלא דבר ראשון נכנסים, איך שאני וכמו שאני. אם נמתין עד שנהיה ראויים - לעולם לא ניכנס.

היסוד הזה ידוע ממה בעל שם טוב שלדבקת אין צריכים הכנה, אלא מיד נכנסים פנימה, וכמו שאמר מוהר"ן מברסלב 'אני אוהב את אותם חסידים, שקופצים להיכל המלך כפי שהם, אפילו עם שרוולים מלוכלכים'. ברגע אחד עוזבים את כל הבלגן והלכלוך ופשוט דבוקים בהשם.

ורחץ - רחצה

בנטילת ידיים, אנו רוחצים את הידיים במים. הידיים 'עסקניות הן', כלומר, הם מחוברים לעולם העשייה יותר מכל חלק אחר בגוף, ולכן הם זקוקים לפעולה מיוחדת כדי להכניס גם אותם אל הקדושה.

לאחר שקבלנו הארה של מוחין, אנו רוחצים 'בהם' את הידיים, ואלו הם המים של הנטילה - מים של דעת, שעוברים מהראש אל הידיים ומגביהים אותם. ולכן הם נקראים 'נטילה' מלשון הגבהה. בזה אנו מנתקים גם את הידיים מהמקום הגשמי, ומאירים בהם את האור והקדושה.

הרחיזה נחלקת לשתיים. הראשונה היא נטילה ללא ברכה, ואחר כך נטילה נוספת עם ברכה. כמו בהכשרת הבשר שיש שתי רחיצות, הראשונה עדיין מעורבת ואינה נקיה לגמרי, ולכן אי אפשר עדיין לברך עליה, עד הרחיזה השנייה.

כרפס

בכרפס אנו אוכלים ירק. יש עניין לאכול דוקא סלרי שהוא ירוק, אבל כל ירק טוב לזה, גם תפוחי אדמה וצנון, כל אחד כמנהגו. בכרפס אנו מקבלים הארה של 'מוחין דקטנות' ולכן אוכלים ירק שהוא מאכל של קטנות. הירק גורר את התיאבון, וכך גם הקטנות.

ילד קטן אוהב לשאול הרבה שאלות, כי הסקרנות שלו פעילה, ויש לו 'תיאבון' לדעת ולהבין דברים, וכך גם אנחנו, כהכנה לסיפור ההגדה, וכדי להכשיר את עצמנו 'לקלוט' את הדברים, אנו נכנסים ל'קטנות', ומתחילים לעורר סקרנות ושאלות, וכך אנו פותחים את כלי הקליטה כדי לקבל את האור. לכן, ליל הסדר בנוי בצורה של שאלות ותשובות. השאלות לא נועדו להתריס אלא לעורר תיאבון. כשיש 'תאוה' לשמוע - כל דבר נקלט היטב, כשאינן תאוה לשמוע - לא קולטים כלום.

את הכרפס טובלים במי מלח. כוחו של המלח הוא לשמר מאכלים לתקופה ארוכה, ובכך הוא מרמז על 'הסתפקות'. כאדם שאומר, אני לא זקוק להרבה, אלא כמה דגים קטנים, שאותם אני מולח ומהם אני מסתפק לאורך זמן. המלח מרמז גם על מדת היסוד, כי את הקטנות צריכים לטבול באמונת צדיקים ובהסתפקות. השאלות הם טובות כדי לעורר את התיאבון, אבל לא כדי להתעקש להבין. גם אם לא קבלת תשובה, תמשיך הלאה, בהסתפקות ובביטול.

יחץ

ביחץ למעשה לא עושים כלום, אלא רק 'מכינים' את השלבים המאוחרים יותר. לוקחים מצה וחותרים אותה לשניים, חצי אחד מיועד ל'מצה' והחצי השני מיועד ל'צפון'. לעת עתה לא עושים עם זה כלום, וזה פלא. כי באותה מדה היו יכולים גם להכניס בסימני הסדר את הכנת השולחן,

הלכות חג בחג

הכריות והחרוסת.

מקיימים מצות סיפור יציאת מצרים. אמנם עצם האור נמשך עלינו על ידי האכילה והשתיה - של המצות והיין, אבל בכדי שההארות הללו 'ייספגו' פנימה, צריך לעטוף אותם בעטיפה המתאימה, והעטיפה היא סיפור יציאת מצרים.

הביאור הוא שיש כאן סוד גדול. יחץ הוא אכן פעולה של הכנה, אבל לא הכנה טכנית, אלא פעולה שממשיכה עלינו 'הארה' ממה שיהיה לאחר מכן. את המוחין אנו מקבלים באכילת המצה, אבל כבר כעת אנו זקוקים 'לפתוח' את המוח כדי לקרוא את ההגדה. ולכן, עושים הכנה של המצות, ובוזו אנו מקבלים כבר 'פלאש' ממה שהולך להיות, ומכינים את הכלים לקבל את האור.

בכל סיפור ישנם שני חלקים - יש את ה'תוכן' ויש את ה'סיפור'. כלומר, אפשר לספר את העובדות בצורה שכוללת אמנם את כל הפרטים של הסיפור, אבל בצורה יבשה. סיפור כזה אינו אלא העברת מידע ולא 'סיפור'. 'סיפור' הוא מלשון 'ספיר' (מהר"ל) - שלוקח את העובדות ומוסיף להם את האור.

כל השגה שנקלטת במוח, צריכה להיות בצורה של 'ציור'. הציור הוא הכנה לקליטת האור. רק כשיש ציור אפשר אחר כך להסביר את משמעות העניין ואת פנימיותו. ולכן, כדי לקבל את המוחין, שמרמזים על אותיות ועל מוחין, צריך קודם כל לעשות פעולה מעשית ש'מציירת' לנו את הציור איך זה נראה. וזה מה שאנחנו עושים ביחץ.

אפשר לספר את כל הפרטים של יציאת מצרים; השעבוד, המכות, הגאולה - בצורה טכנית ויבשה. אבל לא זו המטרה. העיקר הוא 'לספר' ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר הרי זה משובח. כי על ידי הסיפור, הלב נפתח וכל ההארות נכנסות פנימה ונספגות היטב. בלעדיו, יכולים לבוא כל ההארות אבל הם נשארים כמו עטיפה חיצונית שאין לה כמעט השפעה, ומהר מאד היא נמוגה והולכת.

ביחץ אנו שוברים את סתימת הדעת, ומכניסים את עצמנו לתהליך של התפתחות. את המצה שוברים לשתי חתיכות, הקטנה בצורה של האות ד', והגדולה בצורה של האות ו'. ושניהם יחד מציירים אות ה', שהיא מרמזת על הולדת הדעת. ולכן, מיד לאחר מכן אומרים 'הא לחמא עניא', כשהמילה 'הא' מרמזת על האות ה', שציירנו בפעולת היחץ.

ה'סיפור' לא נועד רק עבור הילדים, שבלי זה לא יקשיבו ו/או לא יקלטו. אלא אפילו חכמים ונבונים וזקנים זקוקים לכך, בכדי להחדיר את ההארה פנימה, ולזכות לגאולה מהותית וממשית.

את החתיכה הקטנה מחזירים לקערה, ושומרים אותה עבור 'מוציא מצה'. ואת החתיכה הגדולה שומרים עבור 'צפון'. גם בזה יש מסר, שאומר לנו 'כל מה שנזכה לקבל הלילה - הוא רק פרוסה קטנה. את העיקר אנו נזכה להשיג בצפון', דהיינו לעתיד לבוא שאז יתגלה הטוב הצפון והאמיתי. כעת זה אתחלתא דגאולה.

מגיד - דיבור

מגיד - סיפור

עם זאת חשוב להדגיש, שיש עניין חשוב בעצם 'אמירת' ההגדה. הפירוש הפשוט של המילה 'מגיד' הוא להגיד, וזה עיקר המצוה מדאורייתא - פשוט לפתוח את הפה, ולומר. האמירה בעצמה יש בה סודות נשגבים, גם אם לא מבינים וגם אם לא מרגישים, ויש לזה השפעה עצומה על הנפש.

החלק המרכזי של הסדר הוא 'מגיד', שבו

ולכן, הצדיקים נהגו לומר את ההגדה בקול רם, ואפילו בצעקות. וכמובא בליקוטי מוהר"ן (סימן

מוציא מצה

המצות שאנו אוכלים, הם זכר לכך שיצאו בחיפזון. אבל לא רק. אם המטרה הייתה רק 'זכר', היה אפשר לציין זאת בצורות נוספות אולי לאכול מצה בצורה של רגליים או לרוץ... המצות, כל מהותם מבטאת זריזות, וזריזות הוא ביטוי של קדושה ורוחניות.

המצה היא מאכל רוחני לחלוטין, כמובא בזוהר שהוא 'מאכל של אמונה', ולכן הוא גם 'מאכל של רפואה'. מוהר"ן מברסלב אמר 'כשאוחזים את המצה, אוחזים את הקב"ה ביד'. ולכן, הרבה יהודים היו בוכים בעת אכילת המצות מרוב התרגשות והתרוממות, וכן היו מנשקים את המצות.

כל אוכל יש בו חלקים גשמיים, ולכן יש בו פסולת. המצה היא רוחנית לחלוטין, ואיננה מקבלת שום ציור גשמי. זהו מאכל שמצליח לעבור את העולם בלי שהעולם נוגע בו, וגם לאחר שאוכלים אותו הוא נשאר רוחני ואין בו פסולת. נקל לתאר מה עושה לנו מאכל כזה כשהוא נכנס לתוכנו.

אכילת המצה, מנקה את הגרון. כל אוכל שיש בו תאוות אכילה - סותם את הגרון, ומיירט את ההשפעה הרוחנית של האוכל. אבל המצה אין בה שום תאוות אכילה, והיא משחררת את הגרון, ומכניסה לתוכנו את ההארה בשלמותה.

המצות והיין, הם למעשה התוכן העיקרי של הסדר, והם אלו שממשיכים עלינו את הארת המוחין. המצות נחלקות לשלשה - כנגד ימין שמאל ואמצע, שהם חכמה בינה ודעת. והיין נחלק לארבעה כוסות - גם כן כנגד חכמה בינה ודעת, שהם ימין שמאל ואמצע. אלא שה'דעת' נחלקת לשניים - חסדים וגבורות. את המצות אנו אוכלים בבת אחת, ואילו היין מלווה אותנו לאורך כל הסדר, והוא ממוקם בחלקים המרכזיים שבו,

כ) שאמירת ההגדה בקול רם הוא תיקון הברית. כי עיקר הגלות התבטאה כאמור בגרון, שם התרכז כל הסבל של גלות מצרים, ושם גם נמצאות כל הסתימות הרוחניות שלנו. ולכן, החשוב ביותר בליל הסדר - הוא פשוט להפעיל את הגרון, ולשחרר אותו. כשהגרון ישתחרר - כל מה שנמצא במוח, יגיע סוף סוף גם לגוף.

במצרים, הדיבור היה בגלות. הכלל הוא, כל מה שקיים ב'שדה הדיבור' קיים גם כן במחשבות ובמעשים. כל דבר שמקובל 'לדבר' עליו - מקובל באותה מדה גם לחשוב עליו ולעשות אותו. וכל דבר שלא 'מדברים' - גם לא חושבים ולא עושים. כשאתה רוצה לבדוק מהותו של אדם, או מהותו של ציבור ו/או מקום - אתה בודק מה 'הדיבורים' שם, ואת השאר אתה יכול להשלים לבד.

כל הדיקטטורות - הצליחו בעיקר על ידי שאסרו 'לדבר על זה'. היו להם שלל שיטות כיצד לגרום לאנשים 'לא לדבר', וברגע שהנושא ירד מה'דיבור', הם ידעו שהם נצחו. וזה בדיוק מה שהיה במצרים; 'פרעה' אותיות פה רע, ועיקר השיטה שלו היא להכניס דיבורים של גלות, ולדחוק כל נסיון של דיבור על גאולה. הוא ידע שהכל תלוי בדיבור, ולכן הוא דאג להכניס את הדיבור לגלות. והם אכן לא העזו לדבר על גאולה, ואפילו לא לצעוק להשם, עד שמת מלך מצרים ואז הם צעקו לראשונה, ומיד התחילה הגאולה.

משכך, עיקר הגאולה מתבטאת בדיבור. 'פסח' מלשון 'פה סח', דהיינו שהפה השתחרר וכבר אפשר לדבר על גאולה. וזה מה שחשוב בליל הסדר - לפתוח את הפה, ולדבר. לדבר את כל מה שלא העזת לדבר קודם לכן; את כל החלומות, את כל הרצונות, כל הגאולות שהיית רוצה שיהיו ויקרו - זה הזמן, תדבר את זה בפה מלא, ובכך תכניס את זה למהלך שזה מתחיל לקרות.

הלכות חג בחג

שהם; קדש, מגיד, ברוך והלל.

מרור וחרוסת

המרור הוא זכר למרירות של מצרים. ויש חילוק בין המצה לבין המרור; את המצה צריכים 'לאכול' ואת המרור צריכים 'לטעום'. ולכן ההלכה היא 'בלע מצה יצא, בלע מרור לא יצא', כי כשבולעים לא מרגישים את הטעם, במצה זה בסדר אך לא במרור. מה המטרה?

ביציאת מצרים, יצאנו מגלות לגאולה ומשעבוד לחירות. אבל דבר אחד לא עזב אותנו - הטעם המריר... כשאדם חווה מצב לא נעים, והוא נחלץ ממנו - הוא אכן שמח ומאושר, אבל עדיין קשה להשתחרר מהטעם המריר אותו הוא חווה. השאלה ממשיכה לנקר בלב: אמנם השתחררתי, אבל למה היה צריך להיות לי מר. וכל עוד המוח והלב תפוסים בשאלה הזאת - אין זו חירות מלאה אלא חלקית.

הדרך היחידה לנקות גם את זה - הוא 'לטעום' את המרור, ולגלות את מה שמסתתר בו. לצורך המרור אנו אוכלים 'חסה', והטעם לזה מבואר בגמרא שהוא מלשון 'חס רחמנא עלך'. בפשטות הכוונה שהוא ריחם עלינו 'הוציא' אותנו, אך בפנימיות הכוונה היא שהוא ריחם עלינו 'ישעבד' אותנו. הכיצד?

החסה, היא לכאורה לא 'מרור', אלא שהקלח שלה מר ולכן יוצאים בה ידי חובת מרור. הרמז בזה הוא, שכשם שב'חסה' רק השורש הוא מר אבל העלה כבר מתוק, כך בכל מרירות - רק ההתחלה נראית כך, אבל כשנראה את המטרה ואת התוצאות - נבין שכל המרירות הייתה למטרה של מתיקות, ואם כן, המרירות בעצמה כבר לא מרה.

המרירות גורמת לאדם להרגיש אכזריות, כביכול הייתה איזו התאכזרות כלפיו, אך כשהוא רואה

את התוצאות הוא מבין שלא הייתה כאן אכזריות אלא רחמנות. השם של הס"מ, מורכב אף הוא משני חלקים, שני האותיות הראשונות הם 'סס', סם המות. אך שני האותיות האחרונות הם שם קדוש, כי זה מה שיתברר לבסוף. שהכל היה למטרה של גילוי רחמנות.

ולכן גם טובלים את המרור בחרוסת, שמצד אחד מרמזת על הטיט, ומצד שני עשויה מפירות מתוקים, ושמה 'חרוסת' רומז למילים 'חס רות', שהוא ביטוי של רחמנות כמו באר"ז"ל. ולכן, יש עניין להכין את החרוסת, כדי להתבונן בזה ולראות איך שהטיט הוא כולו מתוק ורחמנות. וכפי שאכן יתגלה לעתיד, שאז יהיה השם המתוקן והמלא שהוא 'יהיה', יהיה השם אחד ושמו אחד.

כורך

בשלב זה אנו כורכים את המצה והמרור, ואוכלים אותם יחד. וזאת 'זכר למקדש כהלל'. מהותו של הלל היא 'הדעת', ולכן הוא היה ענוותן. מהותה של הדעת הוא היכולת לכלול את כל המצבים כאחד, ולא להתבלבל ב'מעבר' מאחד לחברו. ולכן, גם כשניסו להכעיס אותו הוא נשאר שליו, וגם כשבאו אליו בבקשות מוזרות ללמוד את התורה על רגל אחת - הוא לא התבלבל, ועליו נאמר 'כל מעשיו לשם שמים', כי על ידי הדעת הוא יכול להחזיק מעמד בכל סוגי המצבים.

וזה המסר של 'כורך'. עשינו כבר הכל, אכלנו מצות, שתינו יין, אכלנו כרפס וסיפרנו את ההגדה. אבל כל דבר עומד בפני עצמו, ובמציאות כזאת - יש לכאורה את כל הנתונים, אבל עדיין לא יודעים 'לחיות' אתם. בשביל זה צריך 'כורך' שרומז על הדעת, והיא כוללת בבת אחת את הכל ועושה מהם מקשה אחת, של חיים לעובדא ולמעשה. כורך הוא 'הפרקטיקה' של החיים, כיצד לזכות ש'כל מעשיו לשם שמים', כשכל פרט מכון אל המטרה.

הלכות חג בחג

להלל ולשבח את השם, ואת זה אנו עושים כבר עתה בברכת המזון ובאמירת ההלל, שיש בהם מן האור שלעתיד.

גם כל הפיזטים שאומרים בסוף הסדר, יש בהם סודות גדולים, ורמזים על הגאולה העתידה, ולמרות שהם נראים מיותרים ואולי אפילו מוזרים, לא כדאי לוותר עליהם. והעיקר הוא 'נרצה' - כשאתה קם מהשולחן, אתה קם 'מרוצה' ויודע בוודאות, שמה שהיה ואיך שהיה - זהו בדיוק הסדר שהיה מיועד לך, ושדרכו קבלת את כל מה שהיית צריך.

***

ולסיום, יש לציין נקודה חשובה. בתחילת 'מגיד' אנו אומרים 'השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל'. והוא פלא וקצת מאכזב, כי כל שנה אומרים את זה, וזה עוד לא קרה. אך יש כאן סוד, והוא מבואר בספרים הקדושים:

כל הגלות, הם ניצוצות קדושים שנפלו והתפזרו, ואנחנו כאן כדי להחזיר אותם. בכל שנה, יש כמות של ניצוצות שאכן יצאו לחירות והגיעו ליעדם. הם נמצאים כבר בארץ ישראל ובירושלים. אנחנו עדיין כאן כדי לסיים את תיקון 'כל' הניצוצות.

כך, שלא מדובר על 'חזרה' של אותו תהליך, ושוב אנו לא חוזרים לאותה משבצת, אנחנו בתהליך שמתקדם כל הזמן, וכבר 'הסתיים' לגבי חלק מהניצוצות, אלא שעדיין לא רואים את זה, אבל יגיע היום שאז, בבת אחת יוסר המכסה ונראה את כל מה שעשינו כל הגלות, ברגע אחד יבוא האדון אל היכלו, ונראה כיצד הכל היה חלק מהבניין השלם ■

שולחן עורך - וצפון

לאחר כל התהליך, מגיע ההזדמנות למעשה ממש. אם אכלת את המצות ועשית את כל הסדר - אתה כעת אדם אחר, עם דעת אחרת, וכעת האכילה שלך תהיה משהו אחר, אמיתי ונקי יותר. הסעודה הזאת היא האכילה הכי קדושה שיש לנו, וכל הסעודה היא כמו אכילת קדשים, ולכן נוהגים לאכול את הביצה שהיא זכר לחגיגה. ומכאן אנו שואבים את הכח לכלל סעודותינו במשך השנה, לעשות אותם גם כן כראוי ועם דעת נכונה.

במשך הסעודה צריך להיזהר שלא להיות שבע לגמרי, כדי להשלים את השובע עם אכילת ה'צפון' שהוא העיקר. הרמז בזה הוא לזכור, שבמשך החיים אנו מקבלים הרבה מתנות, אבל את העיקר עדיין לא קבלנו כאן, והוא יגיע ביום מן הימים. בינתיים, כל מה שקורה אתנו, כל הקטנות וכל המעברים - הם אלו שמתוכם יצמח האפיקומן ה'צפון'.

ולכן, הילדים גונבים אותו, וצריך לנהל אתם משא ומתן מייגע כדי 'לחליץ' מהם את האפיקומן. כי ככה זה, ה'צפון' האמיתי - נולד בעיקר מתוך ה'קטנות', ומתוך המשא ומתן המייגע שיש לך עם המצבים האלו, עד שאתה מצליח 'לחליץ' מהם איזה פירור. דווקא במקומות שנראה לך שבזבת זמן וכוחות לחינם, ייתכן ששם נמצא רב טוב הצפון. אין בחיים שלנו שום דבר שהוא 'סתם', ואת הלימוד הזה אנו מקבלים בליל הסדר.

ברך, הלל ונרצה

החלק הראשון של הסדר, עסק בגאולה שהייתה כבר - גאולת מצרים. החלק שמכאן ולהלן עוסק כבר בגאולה העתידה. לעתיד לבוא 'כל הקרבנות בטלים חוץ מקרבן תודה', וכל מה שיהיה הוא רק

שביעי של פסח

בדיבור אחד

לקפוץ לים

'חסל סידור פסח כהלכתו',
את ליל הסדר זכינו בחסד ה'
לערוך, יצאנו ממצרים, אבל
המסע ממשיך...

מתקרבים לעבר ים סוף, לשם
נגיע בשביעי של פסח.

ושם, מול הים הסוער, כאשר
מאחור שועטים פרעה רכבו
ופרשיו, ומלפנים זועם
לקראתנו הים, משתלטים על
המוח והלב הפחד והחרדה,
ואנשים מתחילים לרטון
ולכעוס, למה בכלל הוציאו
אותנו ממצרים!

אוי, כמה שהמצב הזה מוכר..
הרי חווינו בחיינו ניסים לא
קטנים, ואם אנחנו עדיין כאן,
רק להרים עיניים ולהביט
סביב ולהבין את גודל הנס,
איך זכינו להגיע עד הנה.
איך צלחנו בשלום את כל
הקשיים, כדי לעמוד היום
כאן, אחרי קילומטרים של

ניסים ונפלאות ולהיווכח כמה
טוב ה'.

אבל דווקא כעת, אחרי כל
הניסים, מגיע שלב נוסף -
קריעת ים סוף. אין ברירה,
כדי להשתחרר באמת ממצרים
מוכרחים לחצות את הים.

קריעת ים סוף היא סוד עמוק
ונשגב, בזוהר הקדוש נאמר
שבמקביל לים הגשמי שנקרע,
למעלה בשמים נבקע עוד ים -
ים החכמה. בקיעת הים העליון
אפשרה את קריעתו של הים
התחתון. ומי שקרע אותו
היה משה רבינו המניף את
מטהו על המים. המטה, כפי
שמציין הזוהר, הוא הקולמוס
שאחוז בידם של הצדיקים
המופלגים יחידי הדורות,
ובעזרתו הם בוקעים את הים
העצום של החכמה האלוקית,
ים ששוכנים בו כל אורות
הגאולה וכל הישועות שכולנו
צריכים ביחד, וכל אחד לחוד.

אבל הים הזה גדול כל כך,
ורחב בלי גבול, ומי יכול
להעלות על דעתו להיכנס אל
הים הגדול? הגאולה שם, אבל
אנחנו לא יודעים איך עוברים
את הים בשלום..

וכאן נדרשים שני דברים -
המטה של משה, והקפיצה של
נחשון. הצדיקים בוקעים את
הים עם קולמוס שרושם את
החכמה של השם על דפים
וספרים, שם כתובים שחור
על גבי לבן כל הדעת והעצות
שיכולים להביא לכל אדם בכל
דור את גאולת הנפש. אבל
כדי לזכות שקריעת הים הזו
תתחולל גם אצלנו, צריכים
לקפוץ לים, להיכנס אל
הספרים הקדושים, להתחיל
לחיות גאולה. ■

ענייני דיומא

קריעת ים סוף

אנחנו מאד אוהבים 'מוחין', וממש לא מחבבים מצבים 'חסרי מוחין' • אבל בנראה שהדברים החדשים, שלהם אתה כל כך זקוק - 'נולדים' דווקא שם • אם לא תברח, ותטכיים להיכנס לתוך הבלתי ידוע.

מהם. יציאת מצרים עוד לא 'מחקה' את קיומם, רק על ידי קריעת ים סוף. המשמעות הפנימית היא, שכדי להגיע למשהו אמיתי - לא מספיק יציאת מצרים, אלא מוכרחים לעבור גם 'קריעת ים סוף'. כל דבר משמעותי בחיים - אם זה זיווג, פרנסה, ולידה - לא יכולים להגיע בלי זה.

קריעת ים סוף היה מעמד אדיר ומרגש מאד. הים נקרע לשנים עשר חלקים, יחד עם כל המימות שבעולם. היו שם עשרות ניסים, כל אחד מרגש כשלעצמו, ועם ישראל יצא משם בשירה חדשה. כל המעמד האדיר הזה נעשה אמנם 'אתנו' אך לא 'על ידינו'. וכך, גם כל הדברים המשמעותיים והדרמטיים בחיים שלנו - קורים כשאתה לא שם. אתה עומד ליד הים ולא יודע מה לעשות, ודווקא ברגע שאתה מבין שאינך יכול לעשות כלום - קורה הדבר הכי גדול שיש. שם מחכה הזיווג, שם מחכה העשירות, וכל אחד 'חייב' לעבור את זה בדרך לשם.

'סוד' קריעת ים סוף

הסוד של קריעת ים סוף, הוא סוד כמוס. האריז"ל לא רצה לגלות אותו, וכשהפציר בו ר' חיים ויטאל הוא נאלץ לגלות לו את הסוד, ובאותו רגע הוא התבשר על פטירת בנו ל"ע. וזו בעצמה נקודה ראויה לציון - להתבונן ולהבין עד כמה הצדיקים מסרו נפש כדי לגלות לנו סודות התורה, למרות המחיר הכבד שהם שילמו על כך. כך היה גם אצל מוהר"ן מברסלב, שבשביל התיקונים והעצות

קריעת ים סוף מתוארת כ'דבר קשה'. וכל דבר שרוצים לומר עליו שהוא 'קשה' - מדמים אותו לקריעת ים סוף. קשה זיווגו של אדם - כקריעת ים סוף, קשים מציבותיו של אדם - כקריעת ים סוף. למי זה היה קשה - האם להשם יתברך כביכול או שמא עבורנו, והאם זה קשור אלינו.

לכאורה כן, כי אם אנו זקוקים לזיווג ולמזונות - אנו אמורים להתמודד עם הקושי הזה שנקרא 'קריעת ים סוף'. לשם כך עלינו להבין את הסיפור של קריעת ים סוף, ואז נגלה שמדובר בתחנה קבועה ומוכרת - שמופיעה פעמים רבות בחיינו, ואי אפשר לדלג עליה בשום אופן. ומתוך הסיפור של קריעת ים סוף, נוכל ללמוד כיצד להתמודד אתם, וכיצד להפיק את התועלת המיוחדת שניתן להפיק דווקא מהתחנות האלו.

חייבים לעבור את הים

למעשה, כל הסיפור הזה היה לכאורה מיותר. כבר יצאנו ממצרים, התקדמנו לכיוון הר סיני, ומהר מאד הינו יכולים להיות שם, לקבל את התורה ולהמשיך לארץ ישראל. לפתע, בלי שום סיבה לכאורה - היה שינוי במסלול; חזרנו לאחור, נעצרנו על ידי הים, וחצינו אותו במקום מיותר לחלוטין, ואז המשכנו את אותו מסלול. מה המטרה של החריגה הזאת?

המטרה הייתה 'לקלף' את המצרים, ולצאת נקיים

ענייני דיומא

- להרים את השכינה ולגרום ייחוד עליון, חייב להגיע עם 'ראש על הכתפיים'. כשאדם נמצא 'בקטנות' בלי ראש ובלי מוחין - זה פשוט לא שייך. וכאן מגיע החידוש המהפכני של קריעת ים סוף, ומגלה סוד מטלטל שיש ייחוד גם בקטנות. והדבר הוא הפלא ופלא.

העניין הזה מבואר היטב בדברי רבי נתן (תפילת המנחה הלכה ז). הוא מבאר זאת על פי עבודת הקרבנות. עבודת הקרבנות היא פעולה עצומה שגורמת ייחודים עליונים, וממשיכה שפע ורחמים. ולכן היא עבודה קשה שבמקדש. והנה, כדי להקריב קרבן צריך להביא בהמה, או לפחות עוף. אך יש גם 'קרבן עני'. עני שאין בידו להקריב לא בהמה גסה ולא בהמה דקה, ואפילו לא עוף - יכול להביא מנחה; קצת קמח, קצת שמן, וזהו - יש לו קרבן... זהו הסוד של ייחוד בקטנות.

החידוש העיקרי הוא, שלא רק אפשר לעשות ייחוד 'גם' בקטנות, אלא שיש ייחוד שאי אפשר לעשות אותו 'אלא' בקטנות. ישנם פעולות, שאי אפשר להגיע אליהם אלא דרך המצב הזה, של עניות, קטנות וחוסר מוחין מוחלט. ומדובר דווקא בדברים החשובים והדרמטיים ביותר.

הדבר הזה פוגש אותנו הרבה. דווקא כשעומדים בפני צעד משמעותי בחיים - פתאום נעלם השכל. הראש נסתם, המוחין נעלמים, ואין לך שום מושג מה לעשות, ואפילו לא כח לשקול את המהלכים ואת האפשרויות. ואז, בלי לעשות כלום - פתאום אתה 'שם'. הסיפור הזה קורה בכל לידה. דווקא במצב הכל כך משמעותי הזה, היולדת יכולה להישבע שהיא לא עשתה כלום, היא בכלל לא הייתה שם וזה פשוט קרה. וכך גם בלידות הרחננות שלנו, ובכל צעד משמעותי או דרמטי בחיים.

שהוא גילה, הוא 'שילם' במחיר של אשתו ושתי בנים.

הסוד הזה מופיע בסוף הכוונות של פסח, והמקובלים נזהרים שלא ללמוד אותו בציבור, אלא רק מפה לפה. אבל כיום לאחר הופעת הצדיקים בעולם, כבר קבלנו את הסוד הזה בכלים שמתאימים עבורנו, ולכן היום מותר לעסוק בזה וללמוד את זה, ואדרבה, לכשנלמד את העניין נגלה שזהו המרכיב המרכזי בחייו של הדור שלנו.

הסוד הזה נקרא 'ייחוד בקטנות', דבר שהוא לכאורה בלתי אפשרי. כדי לעשות 'ייחוד' עליון, צריך להיות בר הכי. לא כל אחד ולא בכל זמן יכול לעסוק בייחודים, ויש על זה הרבה אזהרות שלא לעסוק בייחוד כשאין את הכלים לכך. כשדם רוצה לפעול פעולה אמיתית, ולהמשיך רחמים או ישועה - הוא צריך 'להיות שם', אם הוא 'בלי מוחין' הוא לא יכול לעשות את זה, ואין לו מה לחפש שם.

'חסידי הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללים'. השעה הזאת נועדה כדי להמשיך מוחין, ולהגיע למצב הראוי כדי לפעול את הייחוד של התפילה. וכך נהגו הצדיקים בכל הדורות, וכמובא בספר 'דרך צדיקים' על תלמידי הבעל שם טוב, כיצד הכינו את עצמם קודם התפילה, עם ייחודים וכוונות וציורי העולמות, ורק אז נגשו לתפילה. וכשהם לא היו במצב הזה, כשהגיעו מן הדרך לדוגמא - הם אכן לא התפללו, וכנפסק בגמרא ובפוסקים [אלא שכיום, שממילא איננו במצב של 'כוונה' בשום זמן, מתפללים בכל זאת].

ייחוד בקטנות

סיכומו של דבר, מי שרוצה לפעול משהו אמיתי

זהו הייחוד של הקטנות, ולשם כך עלינו להבין מה המטרה בכך, ומה התפקיד שלנו במצב הזה. ואת זה נלמד מהסיפור של קריעת ים סוף, ומהסוד של קרבן עני.

התמודדות עם קטנות

ננסה לתאר את ההתמודדות שהייתה שם. עם ישראל עומדים מול הים. מצד אחד הים, משני הצדדים הנוספים מדברות וחיות רעות, ומאחור - המרכבות של המצרים. המרכבות האלו לא היו דברים של מה בכך, פרעה היה חכם גדול והוא דווקא 'ידע' מה הוא עושה. הוא סידר את המרכבות בצורה מדוייקת על פי המרכבות של הסטרא אחרא, ועל פי כל החשבונות הוא היה אמור להצליח.

במצב הזה, הם איבדו את 'הראש' לגמרי. היו שם כמה כיתות, וכל אחת יותר מבולבלת מהשניה. מהם היו שרצו לחזור למצרים, מהם שרצו להתאבד. המכנה משותף בין כולם היה שהם דיברו דיבורים ללא טעם, דיבורים של פחד וחוסר מוטיבציה. וכל הבלבול הזה התנקז אל משה רבינו - מתוך טענה, בקשה וציפיה - ש'יסדר' עבורם את העניין. ומשה רבינו אכן פונה בצעקה להשם, והתשובה שהוא מקבל היא 'מה תצעק אלי', כלומר, לא זו הדרך לפעול כעת.

יש כאן נקודה שחשוב להתעכב עליה. ברור לנו משום מה, שהצדיקים לא התמודדו עם מצבים של 'קטנות' וסילוק המוחין. ואם כן, אז בדרגה שגבוהה מהשגתנו. אך האמת היא, שכל הצדיקים, אפילו המופלגים ביותר, חוו מצבים של סילוק השכל בצורה מוחלטת, בדיוק כמו שזה קורה אצלנו. וכמה שקשה להאמין לזה, חשוב לתפוס שזה אכן כך. ושגם הם היו צריכים לעבור את ה'תחנה' הזאת בדרך לכל דרגה רוחנית.

הבעל שם טוב, בדרכו לארץ ישראל, נקלע לרוח סערה שהובילה אותם לאי נידח. שם הם נחטפו על ידי שודדים אוכלי אדם, והם כבר קשרו אותם והתכוונו לטבוח בהם רח"ל. במצב הזה, בו הם שכבו על הארץ, אמר לו תלמידו: רבי, למה אתם לא עושים כלום. והבעל שם טוב הקדוש ענה: אני כעת לא יודע כלום. והכוונה הייתה כפשוטו. בהמשך, שאל הבעל שם טוב את תלמידו 'אולי אתה יודע משהו', וענה שגם הוא לא יודע כלום, רק אלף בית. אמר לו: אם כן, תאמר את הא-ב, ואז כשהתחיל להגות את האותיות הקדושות, חזרו אליו המוחין הקדושים, והם ניצלו ברגע האחרון בדרך נס.

מוהר"ן מברסלב אף הוא היה במצבים כאלו. הוא אף אמר בפירוש שהבעל שם טוב לא זכה להגיע לארץ ישראל, כי רק היה 'בקטנות' ולא 'בקטנות דקטנות', והוא בעצמו הוריד את עצמו ל'קטנות דקטנות' וכך הגיע לארץ ישראל. בדרך הוא עבר בזיונות נוראים, ומצבים קשים של פחד וחוסר וודאות מוחלט, והוא כן פחד. קשה אמנם להאמין, אך חשוב דווקא כן להאמין. ורק כך מגיעים לארץ ישראל.

בעתיקא תליא מילתא

נחזור לענייננו, כך גם היה אצל משה רבינו. כשהוא עמד שם על שפת הים, יחד עם כל הרעש והבלבול מסביב, הוא היה צריך גם כן להתמודד עם קטנות. ורק מתוך כך נולד הנס של קריעת ים סוף. ובשביל זה נאמר לו 'מה תצעק אלי', ועל זה מבאר הזוהר הקדוש 'בעתיקא תליא מילתא'.

יש הנהגה שנקראת 'זעיר אנפין', ובדרך כלל ההתנהלות שלנו היא מולו. בהנהגה הזאת צריך מוחין ויישוב הדעת, ושם לא שייך ייחוד בקטנות אלא רק עם דעת ומוחין. אבל כאן כביכול השם

בכלל לא מכיר.

לקרוע את הים

בשביל זה נתקלת במצב כזה, שמאלץ אותך להכיר בכך שאתה לא יודע, ושארסנל הידיעות והעצות שברשותך עדיין לא פותר את הבעיה. ורק אז, כשאתה 'מרפה' מהאחיזה הבלתי משחררת של ה'יודע' שבך, ומרים עיניים בביטול של 'אני לא יודע', אתה תקבל משהו חדש לחיים שלך, משהו שלא הכרת בכלל.

וזה מה שקרה בקריעת ים סוף. הם 'חישבו' את כל האפשרויות, ולא מצאו שום אפשרות של ישועה. אבל על ההילוך השישי הם לא חשבו, ודווקא זה מה שקרה בסוף - הים נקרע, והסיפור נגמר בצורה הכי טובה ומרגשת שאפשר.

במשך החיים, אנו אמורים 'להוליד' כל הזמן הארות חדשות וכיוונים חדשים. הבעיה היא שאנחנו לא מאפשרים את זה. אדם מתעקש להישאר 'נעול' בתוך התחום המוכר, ולהחזיר את עצמו רק מתוך מה שכבר יש לו. וזה הסיבה שמונעת ממנו להגיע למקומות יותר אמיתיים, ויותר משמעותיים. השכל שלו בעצמו הוא זה שמונע ממנו לצמוח ולהתקדם.

לשם כך, השם יתברך מוביל אותנו ברחמיו, למקומות בהם אנו נאלצים להתמודד עם 'חוסר יכולת' מוחלט, חוסר יכולת גשמית ולפעמים אפילו חוסר יכולת רוחנית. ושם, כל מה שמוכר וקיים - פשוט לא עובד ולא פעיל. והמסקנא המתבקשת היא שעדיין חסר לי משהו. במקום הזה אנו מתבקשים לשתוק, בהכנעה, בביטול, בהרפיה מוחלטת - ולפתוח את הפתח עבור משהו חדש שיפציע בחיים שלנו. במצב הזה אסור

יתברך אומר לו: כעת לא זו הכתובת. המצב כעת אינו מאפשר מצב של מוחין, וייחוד בגדלות, ולכן עם ההנהגה הזאת אין לך תקשורת.

התקווה היחידה כעת היא להתנהל מול הנהגה עליזנה יותר שהיא 'עתיקא', והיא ההנהגה הנקראת 'אריך אנפין', הכתר העליון. ושם הוא המקום בו נעשה ייחוד גם בקטנות. הייחוד בקטנות הוא מצב בו השם יתברך חפץ שיהיה ייחוד גם אם אתה לא כשיר לכך, ודווקא כשאינן לך שום מוחין לכך. הייחוד הזה הופך אותך להיות 'מונהג' ולא 'מנהיג'.

חשוב מאד לזהות את המצבים האלו. והם פוגשים אותנו הרבה, בין בדברים דרמטיים ובין בדברים פשוטים של היום יום. כל כך הרבה פעמים אנחנו מוצאים את עצמנו בלי דעת ובלי יישוב הדעת, וזה קורה דווקא בזמנים שצריך לפעול איזה משהו. למצוא שידוך, לארגן פרנסה, או 'להוליד' איזה משהו. יש את המצבים שמשמשים כנסיון, אבל אתה יכול להיזכר ברעיונות ועצות שלמדת או שמעת - ולהתמודד עם זה. אבל יש מצבים בהם אתה מרגיש שכל המגדלים שבנית - קורסים, ושום דבר מתוך כל האוצר שבאמתחתך 'לא עובד'. קצר ראשי.

במצב הזה, חשוב קודם כל לקבל את האמירה הזאת 'בעתיקא תליא מילתא'. כלומר, אתה אכן לא יודע כלום, ואל תחשוש להכיר בכך ולומר את זה בפה מלא. זהו הצעד הראשון בדרך לישועה שלך. המצב הזה נועד בעצם בשביל 'להוליד' משהו חדש שעדיין לא נמצא באמתחתך. במאגר שלך קיימים 'חמשה' סוגי הילוכים, ואתה מנסה כל הזמן לתמרן איתם, אבל יש מקומות שלעולם לא תוכל להגיע אליהם באמצעות חמשת ההילוכים האלו, ואתה זקוק להילוך שישי שאתה

ענייני דיומא

'לא שייך להיכנס לבית כנסת במצב כזה', 'לא שייך להתבודד עם מוחין כאלו', 'אני לא רוצה להיות שקרן', וכך אנו מתעקשים להישאר תקועים, להיכנס למטה ולחכות עד שיחזרו המוחין המוכרים, ולהמשיך על אותו מסלול מוכר ישן ויבש. ומפספסים פעם אחר פעם את הקריעת ים סוף הפרטית, שתוליד לנו את כל מה שאנחנו צריכים באמת.

הצעד האמיתי הוא הפוך לגמרי: אתה מרגיש קטן, מבולבל, מנותק - אל תברח! תיכנס כך לבית הכנסת, תפתח את הסידור, ותאמר את המילים. לא יכול? תאמר את האותיות. העיקר תהיה כאן, ותעשה את המשהו הכי קטן שאתה מסוגל לעשות. זה מה שבייא לך את הפרנסה, את הזיווג, ואת כל הדברים שאתה כל כך מחכה להוליד.

תורה שבעל פה

לכל אחד יש מצבים של יציאת מצרים. זהו מצב בו אתה מבין מה קורה אתך, ואתה יודע מה צריך לעשות. לוקחים כבש, יושבים מול שולחן ערוך, אוכלים מצות, ומספרים את הניסים. זהו מצב של תורה שבכתב, משהו מוגדר שאפשר להסביר מה קורה כאן, ולהדריך מה בדיוק לעשות.

אבל יש מצבים של קריעת ים סוף, ששם הכל לא מובן ולא ברור. ובמצבים האלו אי אפשר להגדיר מה קורה כאן ומה צריך לעשות, זהו מצב של תורה שבעל פה. ובמצב הזה יש שנים עשר שבילים, לכל אחד יש שביל פרטי מאד, וכל הדרכים נכונות. ביבשה יש כבישים מוגדרים, אבל בים אין כבישים, אלא שביל פרטי שאתה סולל לעצמך ■

להקשיב לשום קול פנימי, ולא לשתף פעולה עם אף אחת מהכיתות, רק לשתוק ולצפות לישועה, מכיוון לא צפוי.

הצעד הקטן שלך

מה שמוטל עלינו לעשות, הוא צעד אחד: ללכת קדימה. אתה אמנם לא יודע את הדרך, ורק רואה ערפל מולך, אז תלך בלי לדעת. בשביל לגרום את הייחוד של הקטנות, עלינו להסכים ללכת מתוך אי ידיעה, ומתוך הסתמכות מוחלטת על ההנהגה העליונה.

'דבר אל בני ישראל וייסעו'. אי אפשר להתפלל, אי אפשר לצעוק. שום דבר ממה שמוכר וידוע לא יכול לעבוד כאן. ואכן, הולך להיות כאן משהו חדש ולא צפוי, אבל בשביל שזה יקרה, תתחיל אתה ליסוע. תעשה את הפסיעה הקטנה שאתה יכול לעשות, גם אם זה לא נראה הגיוני, ולא מובן לאיפה זה מוביל.

כשאתה 'לא יודע כלום', או 'לא זוכר כלום' תחפש את המשהו הקטן שאתה כן יודע, אולי אלף בית. מה הקשר בין זה לבין הישועה שאני צריך? אין קשר, אבל זה מה שאתה יכול לעשות, ומתוך כך כבר ייוולד הייחוד של הקטנות - שבייא אותך למקום אחר שלעולם לא יכולת להגיע אליו. וזה הסוד של הקרבן עני. זה לא קרבן, בסך הכל קצת קמח ושמן, אבל זה הצעד שלו בשביל לפעול את הייחוד של הקטנות, ולהוליד דווקא על ידי כך, את מה שלא היה אפשר להוליד על ידי קרבנות גדולים הרבה יותר.

הצעד הטבעי שלנו במצבים של קטנות, הוא להסיק ולומר: 'במצב הזה אני לא עושה כלום'.

עומק המושג

'בעתיקא תליא מילתא'

סודו הכביר של יום הקדוש 'שביעי של פסח'

בכתבי האריז"ל (פרי עץ חיים שער חג המצות פרק ח) כהקדמה לסוד קריעת ים סוף נאמר: "הוא סוד הנזכר בזוהר וכו' ואמר שם רבי שמעון בר יוחאי 'בההוא מילה לא תשאל ולא תנסה' וכו', ועניין הדבר הזה הוא סוד עמוק מאוד" - בקריעת ים סוף האיר גילוי נשגב, אשר בבחינה מסוימת הוא נעלה יותר מההארה שהתגלתה ביציאת מצרים. גילוי הזה חשף האריז"ל במסירות נפש ממש, וצדיקי הדורות עסקו בחידוש זה וממנו לקחו עצות ודרכים לעבודת הבורא.

יסוד הדברים מבוסס על דברי הזוהר הקדוש בפרשת בשלח (דף נב ב) על תשובת הקב"ה למשה רבינו אחר צעקתו אליו: "מה תצעק אליי דבר אל בני ישראל ויסעו", וכתב על כך הזוהר הקדוש: "מה תצעק אליי - בעתיקא תליא מילתא" - כביכול ההנהגה העליונה אליה זעק משה רבינו ודרכה ביקש להמשיך ישועה לישראל, ענתה לו: אין הדבר תלוי בי, ומה תצעק אליי? הדברים תלויים בהנהגה גבוהה ממני, בהנהגת 'עתיקא קדישא', על כן 'דבר אל בני ישראל ויסעו'.

את עומקו של אותו סוד הרחיב וגילה האריז"ל, ותמצית החידוש הוא כי על אף שכידוע ייחוד אינו שייך אלא במצב של 'גדלות', עם זאת כפי שהתגלה על הים, יתכן אף ייחוד בזמן 'קטנות'.

כדי לפשט קצת את הדברים וליישבם על הלב נקדים כמה הקדמות:

תכלית יצירת ובריאת האדם בעולם היא בשביל

עבודת הייחוד, כלומר שעל ידי עסק התורה והמצוות יפעל ייחודים בהנהגות ופרצופים רוחניים עליונים. בעבודה נוראה זו עוסקים צדיקי האמת שבכל דור, ואף לנו יש שייכות אליה, כאשר אנו עוסקים בעבודת הבורא על דעת צדיקי האמת, הרי שמעשינו הם 'החומר והלבנים' מהם בונים הצדיקים את ייחודיהם.

הסדר הרגיל בעבודת הייחוד מבוסס על המשכת מוחין לאותם פרצופין בהם רוצים לפעול ייחוד, כדי להגדילם ולהביאם לשלימות קומתם הרוחנית הכשירה לייחוד. אותה המשכה והגדלה נעשית על ידי עבודת האדם, בבחינת 'הבו גודל לאלוקינו'.

משל בעלמא מעולמנו: מערכת של נישואים שייכת רק כאשר שני הצדדים הגיעו לבשלות ובגרות מסוימת בכדי שיהיו ראויים להתחבר יחד. כאשר אחד מן הצדדים עדיין בקטנות, לא שייך לבסס עמו מערכת של קשר וחיבור, הוא עדיין אינו כשיר לכך. מטעם זה גורת חכמינו ז"ל על איסור ייחוד, נתקנה דווקא מגיל מסוים, וילד קטן אשר אינו בשל דיו אינו אסור בייחוד.

כך הם פני הדברים גם בעולמות הרוחניים. בכדי לפעול ייחוד אשר גורם המשכת שפע לעולמות, מוכרחים קודם שני הפרצופין להגיע כביכול לכשירות ובשלות אשר יכשירו אותם להתחבר ולהתייחד, הבשלות נעשית על ידי המשכת מוחין, רק כאשר המוחין מאירים בשלימותם - מצב הנקרא 'גדלות' - יוכל להתאפשר הייחוד. אך כאשר אותה הנהגה עדיין בקטנות המוחין לא

מתעורר כל שנה בשביעי של פסח: למרות שכבר הסתלקו הארות ליל הסדר, ולכאורה על פי הסדר הרגיל לא היה המצב כשיר לפעולת ייחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, למרות זאת נפעל ייחוד זה גם כאשר שתי ההנהגות המת-ייחדות כביכול עדיין לא היו כשירות לכך.

כיצד אם כן התאפשרה פעולה רוחנית זו?

אכן בנס קריעת הים התחולל נס מופלא גם בהנהגה העליונה - למרות היותה שרויה אז בקטנות, במצב שאינו בשל לייחוד, התעורר הייחוד העליון שלא על ידי הנהגת זעיר אנפין אלא מכוחה של הנהגה עליונה ממנה, וכלשון קודשו של האריז"ל: "כי להיותו קטן, אינו ראוי אל הזיווג, אם לא שעתיקא עלאה בכוחו הגדול מאיר בו בזעיר אנפין" - בכח הנהגת אריך אנפין הקרוי 'עתיקא עלאה', נפעל הייחוד בהנהגת 'זעיר אנפין', למרות שלכאורה לא הבשילו התנאים הרוחניים הדרושים לקיימו של ייחוד, למרות זאת התעורר הייחוד בזעיר אנפין ובשכינה בזמן קטנות, מכח רצון עליון של הנהגת הכתר.

במצב זה, ההנהגה בה נפעל הייחוד מתבטלת כביכול אל הדרגה העליונה ממנה, ונותנת לה להאיר בה ולפעול בה כרצונה. כך שלמרות שהיא עצמה מכוחה אינה כשירה לייחוד, הוא נפעל בה מכח רצון עליון ממנה המאיר בתוכה.

זה עומק דברי הזוהר הקדוש: "מה תצעק אליי בעתיקא תליא מילתא" - משה רבינו, צדיק האמת, באותו רגע גורלי כשכל כלל ישראל עומד על שפת הים מוקף מכל עבריו באויבים הרוצים לכלותו, פנה בצעקה לקב"ה, כלומר לאותה הנהגה עליונה הנקראת 'זעיר אנפין' - הנהגה בה נפעל הייחוד העליון של קודשא בריך הוא ושכינתיה - וביקש לעורר ייחוד ולהמשיך ישועה לישראל. אך באותה קומה רוחנית עדיין

שייך ואף מסוכן לפעול בה ייחוד. כך הוא סדר העבודה הרגילה, וזו כאמור עיקר עבודת צדיקי הדורות להשלים קומה רוחנית מסוימת בהמשכת המוחין ולפעול בה ייחוד, והדברים עתיקים.

*

בגלות מצרים - לימדונו חכמי האמת - ההנהגה העליונה הייתה במצב של עיבור, כלומר סילוק כמעט מוחלט של המוחין עד רמה של קטנות דקטנות. מצב רוחני זה בעולמות העליונים היה שורש הגלות הפיזית של בני ישראל במצרים.

הנס הגדול של גאולת מצרים היה, שברגע אחד, ללא סדר והדרגה, האירו המוחין בשלימותם, מדרגת קטנות דקטנות עד הגדלות הגבוהה ביותר, והושלמה ברגע אחד, באיתערותא דלעילא, השלימות הרוחנית של כל הקומה העליונה. וכאשר האירו המוחין בשלימות התבטלה אחיזת הקליפות ויניקתם, ויצאו בני ישראל מתחת יד מצרים (הדברים התבארו באריכות במאמרינו על חג הפסח).

אמנם הארה זו הייתה לשעתה בלבד, לאותו יום של יציאת מצרים. ואכן גם אנו זוכים כל שנה בליל הסדר לאותה הארה מופלאה ונוראה, ולהופעה של כל סדר המוחין בבת אחת, אך למחרת יום טוב ראשון של פסח מסתלקים בחזרה המוחין שהגיעו אלינו במתנה מלמעלה. אז מתחילה עבודת ספירת העומר, בה אנו צריכים להשלים את הקומה הרוחנית יום אחר יום, שלב אחרי שלב, בעבודתנו העצמית, עד אשר תושלם כל הקומה הרוחנית במלואה, ויתרחש הייחוד השלם בחג השבועות. נמצא שבאותה תקופה שבין פסח לעצרת, המוחין עדיין בתהליך של המשכה וגדילה, ועדיין אין זה הזמן והמצב הרוחני הראוי לייחוד.

זהו תוקפו של הנס הגדול של קריעת ים סוף אשר

עומק המושג

ולא מחויב חלילה לשלימות או כשירות. להמשיך לצעוד פנימה אל תוך אותו בלתי נודע בעיניים פקוחות ותמימות, לסמוך לגמרי על השם יתברך ולהאמין שבכוחו הכל - "דבר אל בני ישראל ויסעו".

באמצעות אותה התבטלות והכרה מוחלטת בכך שבאמת אין בכוחנו ומסוגלותנו לפעול, להמשיך ולייחד, אנו מאפשרים כביכול להנהגה העליונה לפעול לבדה כפי רצונה בלי להיות מחויבת לחוסר הבטחות והכשירות שלנו.

במאמר המוסגר. עבודת התפילה והצעקה של הצדיקים מכוונת לפי סדר המשכת המוחין, בתפילתם הם בונים וממשיכים מוחין עד השלמת הקומה, וכשהיא מושלמת הם פועלים בה ייחוד. לכן באותו מצב של קטנות, כשלא היה ניתן לפעול ייחוד, נאמר למשה רבינו "מה תצעק אליי" - אין זה הזמן המתאים לפעול הכשרה בהנהגת 'זעיר אנפין'. 'בעתיקא תליא מילתא'. ולכן "דבר אל בני ישראל ויסעו" מתוך אמונה פשוטה.

אמנם התפילה והצעקה שלנו - אנו האנשים הפשוטים בעלי המוחות החלשים, אשר אין בכוחנו להמשיך מוחין ולייחד ייחודים - מבוססת מלכתחילה על הנהגת 'דבר אל בני ישראל ויסעו', כלומר העבודה שלנו היא להגיע מתוך ביטול מושלם להכרה שהכל מסור בידי הקב"ה, ועל דעתו ועל דעת צדיקי האמת נעשות כל הפעולות הרוחניות הנפעלות ממעשינו. ממילא כאשר הצעקה באה ממקום כזה של ביטול, לא תבוא התשובה: 'מה תצעק אליי', מפני שאף היא חלק מהאמונה הפשוטה של 'ויסעו'. ודי למבין. ■

לא שררה השלימות והגדלות המספקת על מנת לעורר ייחוד. המוחין האירו בה עדיין בבחינת 'קטנות' ולא היה שייך כביכול לפעול בה ייחוד במצב זה.

אז התגלה אותו גילוי נורא ונשגב, ובאה התשובה אל משה רבינו מאותה הנהגת 'זעיר אנפין' - קודשא בריך הוא' - "מה תצעק אליי?" - אין כאן המקום לתפילה וצעקה המעוררים המשכת מוחין וייחוד כסדר הרגיל, אלא "בעתיקא תליא מילתא" - כעת הייחוד תלוי בהנהגה עליונה יותר הנקראת 'עתיקא קדישא', 'אריך אנפין', ובכוחה ועל ידה יתקיים הייחוד בהנהגת 'זעיר אנפין' למרות שהיא עדיין בקטנות.

*

משמעותו הפנימית של גילוי זה בעבודת הבורא היא, שיש לפעמים מצב שעל פי התנאים הנוכחיים אכן אין באפשרותנו לפעול ייחוד ולהמשיך ישועה, ואין הדבר מסור בידינו לפעול כביכול כשירות ובשלות למצב של ייחוד, ולמרות זאת הוא יתרחש בלעדינו, בלי פעולה של הכשרה, מכח הנהגה עליונה יותר, מכח כך שהקב"ה רוצה שיהיה ייחוד אף במצב בלתי כשיר כביכול.

התפקיד שלנו בזמנים כאלו שאנו באמת לא יכולים ולא כשירים לקבל שפע הוא: "דבר אל בני ישראל ויסעו" - לא לנסות להשלים את עצמנו עד דרגה בה נהיה ראויים לכך, כיון שאנו באמת לא ראויים ולא מסוגלים כעת להביא לתנאים המתאימים לכך. התפקיד בזמן נורא זה הוא פשוט להתבטל להנהגה העליונה, מתוך אמונה פשוטה וטהורה בכך שהקב"ה יכול הכל

ספירת העומר

בדיבור אחד

לשים את הלב במקום הנכון

אחד הניסים התמידיים שמלווים אותנו הוא שאיננו שמים לב.

כן, ממש כך!

המון פרטים ואירועים שמתרחשים בתחום הקליטה החושית שלנו אינם מובאים לידיעתנו, וכך אנו מסוגלים בסייעתא דשמיא להמשיך את קיומנו השפוי על ידי אדמות. אפשר רק לדמיין לאיזה בלבול הדעת היינו נקלעים אילו שמנו לב לכל צליל דיבור ריח או מאורע שמתרחש סביבנו - צונאמי...

אבל לנס הזה יש צד נוסף - אסון.

כמה חבל על כל הדברים שכדאי היה שנשים ליבנו עליהם והם נשמטים שוב ושוב מתשומת ליבנו. אילו שמנו לב להזדמנות שנקרתה ממש על דרכנו. אילו השגחנו בכאבו של הזולת שעה שהיינו שקועים בעצמנו. אילו הרגשנו בשינוי שהתחולל כשעוד ניתן היה לעצור את הסחף. אילו ואילו.

לשים לב או לא לשים לב זו בחירה גורלית עד מאוד, הבעיה שעל פי רוב את הבחירה מקבל מישוהו אחר, לא המישוהו שאנחנו מכירים כעצמנו, והוא עושה זאת בדרך כלל במחשכים, כשאנחנו עסוקים בדברים אחרים ופחות חשובים.

אנו בעיצומה של תקופת ספירת העומר. ספירה היא פעולה של שימת לב, ירידה לפרטים, ובמשך שבועה שבועות אנחנו מדווחים מדי יום על מספרו המדויק, סופרים את הימים והשבועות ומתייחסים גם למשמעות והמהות של כל יום.

ספירת העומר מכשירה אותנו לקבלת תורה. יהודי חי כל ימיו מתוך שימת לב, הוא צריך לזכור אם הוא בשרי או חלבי, חייב לזכור את התאריך ולחשב שעת זריחה ושקיעה וזמן קריאת שבת ותפילה וכניסת שבת וצאתה, והוא מוכרח לשים לב למה שהוא מכניס אל הפה ומוציא ממנו והרשימה עוד ארוכה. כדי להיות יהודי מוכרחים לבחור

את תשומת הלב.

לשים לב זה כמו להכניס אורח הביתה, ויש דברים שלעולם לא היינו מוכנים לארח בבית שלנו, מדוע אנחנו מסכימים לארח אותם בלב שלנו? את המקום הפנוי בלב כדאי שנשמור לכל הדברים הטוב והחשובים שלא הצלחנו עד כה לשים לב אליהם.

בימי הספירה אנחנו מתאמנים בשימת לב. אנחנו בוחרים להבחין, ובאותה מידה מחליטים גם ממה להעלים עין. זו פעולה מתקנת לפגם מיתת תלמידי רבי עקיבא שנפטרו כולם באותו הפרק מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. הם לא שמו לב. כמה חשוב לשים לב, אבל לשים אותו במקום הנכון ■

בדיבור אחד

מה אתה עושה כשדוחפים אותך?

התגובה הספונטאנית היא ברוגז, 'לא רוצים אותי, לא צריך'. אבל רגע בנאדם, אתה הרי כן צריך, אין לך לאן ללכת. אז לפני שאתה עושה ברוגז, נסה להקשיב לדחייה ולשמע מה באמת התכוונו לומר לך. הדרך היא, כותב רבי נחמן מברסלב (ליקו"מ תניינא מח), שכאשר אדם רוצה להתקרב לקדושה, בהתחלה מראים לו התרחקות. באמת כל ההתרחקות הוא רק כלו התקרבות.

אנו רוצים להתקרב ודוחפים אותנו, לא על מנת שנישאר בחוץ אלא כדי שנתבונן שוב לאן אנו מבקשים להיכנס. נראה את המקום מרחוק ונבין כמה הוא גדול ועצום ונתמלא ענווה והכנעה, תהיה לנו הרבה יותר תשוקה להיכנס פנימה, ותחושה עמוקה ששום דבר בעצם לא מגיע לנו.

עם תחושה כזו, בוודאי שתזכה להיכנס. ■

'מרחוק ה' נראה לי' אומר הנביא ירמיהו, לפעמים כדי לראות צריכים לעמוד מרחוק.

בליל פסח יצאנו ממצרים וזה היה מלווה בנסים גדולים וגילויי קרבה נפלאים מצד הקב"ה, אבל מיד למחרת במוצאי יום טוב ראשון, התחלנו לספור לעומר, והספירה הזו היא 'כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו' כמו שאנו אומרים בנוסח התחינה שלאחר הספירה.

ימי הספירה נועדו להכשיר אותנו למתן תורה, ועל פי הזהר הקדוש אלו ימי טהרה, כלומר אנחנו עדיין לא טהורים. זה קצת מזעזע, כי בליל פסח הרגשנו הכי קרובים שאפשר, והנה למחרת אומרים לנו 'רגע, חכו בחוץ, אתם צריכים לספור כדי להיטהר, אין לכם לרשות לגשת עדיין להר סיני'.

איך אנחנו מגיבים לדחייה וריחוק?

אף אחד לא אוהב שדוחפים אותו, והוא עוד יותר לא אוהב כשעושים זאת אחרי שהזמינו אותו להיכנס פנימה.

צעידה לאחור מתקשרת אצלנו תמיד עם נסיגה. כשאנשים מבקשים לבטא את תסכולם מאי התקדמותם באיזה תחום, הם אומרים 'על כל צעד קדימה אני עושה שתי צעדים אחורה', זו תחושה של ללכת לשום מקום..

אבל צעד אחורה הוא לא תמיד נסיגה או משהו רע. כשאנשים מתבוננים הם מתקרבים, אבל אז, כדי להשלים את ההתבוננות, הם עושים שתי צעדים אחורה ושוב מתבוננים, הפעם מרחוק, כדי לקבל תמונה שלימה.

מקרוב רואים היטב דברים קטנים, ומרחוק רואים טוב יותר איך כל הדברים הקטנים יוצרים משהו גדול שאי אפשר לראותו אלא כשיש לך פרספקטיבה מלאה, וזה קורה בדרך כלל מרחוק.

ענייני דיומא

להתהפך מבהמה לאדם

בל אחד נולד 'בהמה', ובל אחד רוצה להיות 'אדם' • רק מי שמביר את היותו 'בהמה' יוכל להתקדם ולהיות 'אדם' • אם לא, יצטרך להסתפק ב'הצגה' של אדם.

באופן כללי, אנחנו לא אוהבים לפגוש את המקומות האלו. לא נהנים לראות את עצמנו במצב מלוכלך ולהתעסק עם זה. ולכן, אין לנו כל כך סימפטיה לימים האלו ולעבודה הזאת, ומעדיפים להיפגש לאחר מכן, כשכבר נהיה לאחר המקלחת, עם בגדים נקיים ומכובדים. אבל, לכשנבין את העניין, נבין שדווקא האי-נעימות הזאת, היא זאת שמנקה אותנו, מכשירה אותנו, ומביאה אותנו אל המקום בו אנחנו כל כך רוצים להיות.

קרבת העומר - מאכל בהמה

ביום הראשון לאחר פסח, אנו מקריבים קרבן העומר, וממנו מתחילה הספירה, שאף נקראת על שמו 'ספירת העומר'. קרבן העומר הוא הקרבן היחיד שמקריבים אותו משעורים ולא מחיטים. השעורים הללו הם מאכל בהמה לעומת החיטים שהם מאכל אדם, וזה בדיוק המסר: כדי להגיע לחג השבועות וקבלת התורה, אתה חייב להתחיל ממקום של 'בהמה'.

הפסוק בתהלים (פרק עג) אומר: "ואני בער ולא אדע, בהמות הייתי עמך", וכך גם אמר רבינו מוהר"ן מברסלב "חכמה גדולה לעשות עצמו כמו בהמה" והוא מסמך את זה לפסוק "אשר נתן חכמה ותבונה בהמה", שמרמז על כך שיש חכמה ותבונה מיוחדים להיות כמו בהמה. אדם הוא כמו בהמה לא בהמה, ואסור לו להתנהג כמו בהמה, אבל כדי להיות אדם מוכרחים לעבור את השלב שנקרא בהמה, וכפי שיתבאר.

החילוק בין אדם לבהמה מתבטא ברמת החיים. רמת החיים של בהמה היא מאד נמוכה וזולה. אין בזה שום כבוד וחשיבות, לעומת האדם שרמת החיים שלו היא גבוהה ומכובדת. והחילוק הזה

ימים של ספירת העומר, נתפסים בעינינו כימים של 'קטנות' ו'דינים' [כמו שניתן אולי להבין מספרי קבלה], או לפחות כימים של 'שגרה', כביכול נגמרו החגיגות וכעת חוזרים הביתה. היו לנו ימים של חסד, הסבנו כמו בני חורין, התפללנו תפילו ארוכות וסעודות ארוכות, וזהו זה, נגמר פסח, וניפגש שוב בשבועות או בסוכות.

תהליך הכשרה ונקיון

אך באמת זה לא כך. בפסח רק התחיל הסיפור. יצאנו אמנם ממצרים, אבל עדיין לא הגענו אל היעד, שהוא קבלת התורה בשבועות. וכעת, אנחנו בדרך לשם, כשבדרך אנו מכשירים את עצמנו לכן. בפסח אנו מקבלים במתנה 'טהרה מידית', כדי לצאת דבר ראשון משם, אבל מיד לאחר מכן אנו נדרשים לטפל בכל הזוהמה והטומאה שדבקו בנו, ועלינו להתנקות מהם, וזה הסיפור של ספירת העומר.

הימים האלו הם ימים נפלאים, בהם יש לנו כח להתנקות ולהיטהר, ויש לנו גם תאריך יעד. לא כמו במצרים שלא ידענו מתי הסוף, אלא אנו יודעים לכתחילה שביום החמישים נגיע אל היעד, נהיה טהורים וזכים, ונזכה לקבל את התורה. בינתיים יש לנו הזדמנות לעשות נקיון יסודי, לטפל בכל המקומות שאינם נקיים, ולהגיע למצב אחר וחדש.

את עיקר הנקיון אנו עושים על ידי הפעולה הפשוטה של הספירה, שאנו עושים בכמה רגעים בתחילת היום, אבל המשמעות שלה מלווה אותנו למשך כל היום. ואת זה נלמד בשורות הבאות, כפי שמבאר זאת רבי נתן בכמה מקומות.

מתבטא מאד בסוגי המזון, הבהמה אוכלת מאכל זול וגם של שעורים, ואילו האדם אוכל מאכל נך יותר של חיטים.

תהליך הכשרה

יש עוד חילוק ביניהם. בהמה נולדת מיד בהמה, עם כל מה שזה אומר. אין לה תהליך של 'התפתחות', אלא מיד לאחר הלידה היא כבר הולכת ואוכלת ונוהמת כאחת הבהמות, כאילו לא הרגע נולדה. לעומת זאת האדם - אינו נולד 'אדם' אלא תינוק. תינוק אינו הולך ואינו מדבר, ואין לו דעת ושכל כמו 'אדם'. ורק לאחר תהליך התפתחות ארוכה, הוא מתחיל להיות 'אדם'.

כך גם לגבי האוכל. הבהמה אוכלת מן המוכן, לוקחת את השעורים כמות שהם ואוכלת. לעולם לא תראה בעל חי יושב 'להכין' לעצמו אוכל. לעומת זאת אדם, לעולם אינו אוכל מן המוכן, אלא טורח 'להכין' אותו, לברר אותו מהקש והתבן, לטחון אותו, ללוש, לאפות, לטגן או לבשל, ועוד ועוד - עד שזה ראוי לאכילת אדם.

התהליך הזה - הופך אותו מבהמה לאדם. האוכל בתחילתו הוא מאכל בהמה, הוא עשוי קש ותבן, ואינו ראוי למאכל אדם אלא למאכל בהמה. ורק לאחר התהליך של הבירור הוא נעשה ראוי לאכילת אדם. כך גם האדם עצמו; כשהוא נולד - הוא בהמה, ורק לאחר תהליך של הכשרה ובירור הוא נעשה אדם.

ריחוק לצורך קירוב

זה בדיוק החילוק בין הקדושה לבין הטומאה חלילה. כשאדם בא ליטמא - פותחים לו את הפתח, ומקבלים אותו בכבוד רב. שם הוא לא צריך לעבור שום תהליך ושום הכשרה, אלא מיד הוא ראוי ומיד הוא מתאים, ומיד הוא מקבל כבוד מלכים. לעומת זאת, כשאדם בא ליטהר - נדרשת ממנו תקופת המתנה והכשרה. בשלב הראשון דוחים אותו וזורקים אותו החוצה, כביכול לא מעוניינים בו, ורק לאחר תהליך ההכשרה, הוא מתקבל.

להיות 'אדם' - זו דרגה, והיא לא נקנית ברגע. מאד קל להיות 'כאילו' אדם, וזה מה שדורשים ממך בעולם החיצוני; תתלבש כמו אדם, ותעשה הצגה, כאילו אתה אדם, ואז אתה אדם. אבל זו רק הצגה, והיא מתפרקת בכל הזדמנות; כשנפגשים במדות רעות ובתאוות רעות, שאז פתאום מאבדים את צורת האדם והופכים - או יותר נכון חוזרים - להיות בהמה.

כדי להיות אדם - מוכרחים להכיר במציאות שנקראת 'בהמה'. כמו שאי אפשר להיוולד בלי להיות 'תינוק', ואי אפשר להכין לחם ממשחו שלא היה 'קש ותבן' - כך אי אפשר להיות אדם, בלי להיות בהמה, או יותר נכון - להכיר בכך שאנחנו בהמות. וזו הסיבה שהמלחמה כל כך קשה; כי החשק הטבעי הוא להיות 'מיד' משהו, וזה מה שמציעים לנו 'בחוקי', לעומת ה'בפנים' שדורש תהליך.

מלמטה לכיוון מעלה

בחג שבועות קוראים מגילת רות. רות נקראת 'אמה של מלכות', וממנה יצא דוד המלך ונשמת משיח. אבל כל זה מסופר רק בפסוקים האחרונים של המגילה. המגילה מגוללת באריכות את תהליך ההתקרבות שלה, שהיה מלווה לכל אורכו בריחוק. החל ממחלון וכליון שהתרחקו והלכו מארץ ישראל, ממשיך בחזרתה של רות ארצה, כשברוך היא משדלת את כלותיה בכל דרך לעזוב אותה, ואכן ערפה עוזבת אותה והופכת להיות שיא הטומאה, אבל רות דבקה בה.

וזה לא מספיק, נעמי ממשיכה להניא אותה, ומספרת לה איזה עונשים יש למחלל שבת, ובאיזה בית קברות קוברים אותו. ורק כשרות מתרצה אפילו לארבע מיתות בית דין ולהיקבר מחוץ לגדר היא מאפשרת לה להמשיך. וכל הסיפור הזה קורה בימי קציר שעורים, כי זהו התהליך שיש גם לנו לעבור, בכדי להתקרב אל היהדות, אל התורה ואל הקדושה - ולהיות 'אדם'. אדם שיכול להביא נשמת משיח.

ענייני דיומא

תהיה כמו בהמה. הבהמה גם כשהיא חורשת וגם כשהיא נותנת חלב, ועושה את הדברים הכי טובים - היא ממשיכה להיות תמימה ובלתי 'משכילה' כמו בהמה. וכך צריך להיות בכל הנוגע להשגות - אני לא מבין, ולא יודע כלום, רק עושה את הכל מתוך ביטול, תמימות ופשיטות.

הסדר בעולם הוא, שהבסיס לכל ידיעה הוא העובדה ש'אני יודע'. אבל ברוחניות זה הפוך, הבסיס לכל ידיעה הוא התחושה העמוקה [והאמיתית] ש'אינני יודע'. וככל שזה חזק יותר, כך יש יותר סיכוי להגיע לידיעה אמיתית, ולדרגה של אדם. ידיעת השם איננה סיסמאות או מילים וידיעות, אלא משהו אמיתי עמוק וברור, וזה צומח רק מתוך תודעה של 'לא יודע כלום'.

ספירת העומר

אדם מטבעו חושש לגלות את מה שהוא לא יודע, או גרוע מכך - את מה שהוא לא מתקן. הוא יעשה הכל כדי לחפות על זה, וכל מקום או מצב שעלול לגלות לו את זה - הוא יברח ממנו כבורח מן האש. אבל בספירת העומר אנו עושים להיפך: אנו עומדים בעצמנו ומזכירים את כל המידות שאינם מתוקנות אצלנו, ולא בורחים.

המוכנות לעמוד במקום, ולומר: אני רחוק, אני לא מתקן, ובכל זאת אני לא נבהל ולא בורח, אלא עומד ומשתוקק להגיע לקבלת התורה - זהו בדיוק תהליך ההכשרה, שמקדם אותנו ממצב של בהמה למצב של אדם, ולהגיע לקבלת התורה ולכל הידיעות וההשגות האמיתיות.

זו גישה אחרת אל הספירה ואל ימי הספירה. הספירה איננה עבודה מייגעת שדורשת סגנון מסוים, אלא עבודה פשוטה של להכיר מי אני, ביחס לספירה פלונית ואלמונית, ולהסכים להכיר בכך, בענווה בביטול ושפלות, ולא לברוח אלא לצפות לישועת השם. וימי הספירה, הם לא ימים של קטנות, אלא ימים שמראים לנו מי אנחנו באמת, ומאפשרים לנו להגיע למקום אחר ■

'עשיו' נולד עשוי, ואין לו צורך 'לעשות' את עצמו, לעומת זאת 'יעקב' צריך להתחיל מהעקב ולהתקדם לכיוון מעלה. וגם רות נדרשה תחילה לשכב 'למרגלותיו' ורק משם להתקדם עד שזכתה למה שזכתה. בדרך האמיתית אין 'דילוג' על שלבים, חייבים להסכים להיות למטה, בכדי להגיע למעלה.

רואים זאת אצל הצדיקים, שהיו נותנים לאנשים כל מיני 'עבודות' של בזיונות. וזה לא קל, כי אדם לא אוהב להרגיש את עצמו מבוזה ושפל, וזה הסיבה שאנחנו לא אוהבים להתעסק עם ספירת העומר, שמראה לנו מי אנחנו באמת. אבל האמת היא, שרק כשמכירים בכך, יכולים לצאת מזה, ולהתקדם למשהו אחר. אם נתעלם מזה, לעולם לא נגיע.

בהמה או אדם

למעשה, כל אדם מכיר היטב את המקום שנקרא 'בהמה'. יש את אותם רגעים בהם אדם רוצה 'להתפרק', ואין לו כח לחשוב ולהיות 'כבד'. הוא רואה את הבהמה כשהיא אוכלת, וזה ממש מעורר בו תיאבון. הבהמה יש לה פה כזה גדול, עם לסת ענקית, והיא לא מתביישת מאף אחד, אלא אוכלת בהנאה ובתיאבון כמויות של אוכל, ואפילו לא חוששת מכאבי בטן והשמנה. וכך גם אנחנו רוצים - רוצים לכמה רגעים 'לשכוח' את כל מה שאנחנו יודעים וצריכים לחשוב, ופשוט לשבת ולאכול צ'יפס. בלי מחשבות עמוקות, ובלי ייסורי מצפון, פשוט לאכול ולאכול ולאכול. וזו רק דוגמא.

בכל הנוגע לעניינים של 'התנהגות' - היינו מבכרים להתנהג כמו בהמה. אבל ברגע שלאחר מכן, כשמסיימים לנער את פירורי העוגה - מיד מסדרים את העניבה, ורוצים להיות 'אדם משכיל' - להבין כל דבר, ולהרגיש כל דבר, ואם לא, אם אני לא מבין או מרגיש - אני לא רוצה לעשות.

והסדר הוא הפוך בדיוק: בכל הנוגע להתנהגות, תתנהג כמו אדם. תהיה מאופק, מחושב ומכובד, ותעשה דברים עם מינימום מחשבה, ומקסימום התאפקות. אבל בכל הנוגע למחשבה והבנה - כאן

ענייני דיומא

עולם ה'רגשות'

אנחנו רוצים לקבל תורה • אבל לא בטוח שיש לנו מקום בשבילה -
בפרט אחרי שבבר קבלנו אותה כבר כמה פעמים • רק כשנרגיש את
המצוקה ואת החסר - נגלה שיש לנו מקום עבורה.

כזה.

מספרים על אחד הצדיקים, שבזמן שהיה מקבל קהל, היה נזקק בכל שעה להחליף את בגדיו - מרוב זיעה. הגבאי, שנאלץ בכל פעם להביא לו בגדים חדשים - התפלא לפשר הדבר. והוא הסביר לו: כשמגיע יהודי, ומספר על עצמו - אני זקוק להפשיט את הלבושים שלי, וללבוש את שלו; להבין אותו, להרגיש אותו, ולהיות איתו ביחד. כשהוא מסיים לספר - אני צריך ללבוש בחזרה את הבגדים שלי, כי אם אשאר אתו ביחד, אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים. וכך, הוא צריך לפשוט וללבוש את 'הבגדים' שלו שוב ושוב, פלא שהוא מזיע...

להרגיש את עצמך

בשביל להרגיש את השני - אתה צריך גם להרגיש את עצמך. והבעיה היא - שגם את זה אנחנו לא עושים. אדם כל הזמן בורח מעצמו, ולא אוהב להתעסק עם הרגשות שלו. הרבה יותר מכובד להיות שכלתן, ציני וקר. וכך, בוחנים כל דבר כאילו 'מבחוץ'. כמו שמקובל היום - במקום לרקוד, עומדים מבחוץ ו'מצלמים' את הריקוד. וכך, מצלמים את כל העולם 'מבחוץ', בלי להרגיש חלק מזה.

יש אנשים שיודעים הכל על כל העולם, אבל לא עושים כלום. רק יושבים רגל על רגל - ומנתחים, ומסיקים מסקנות. בפעם הראשונה שיצטרכו לשבת בעצמם ליד השולחן, ולעשות את כל מה

ה לוח מודעות מלא בבקשות להתפלל על פלוני ועל אלמוני. ועם ישראל נתבעים ונותנים, וכל אחד מסתובב כשבכיסו או במוחו - רשימה שלמה של 'נזקקים' להתפלל עליהם - לרפואה, זיווג או ישועה. אשריהם ישראל.

להרגיש את השני

אמר על כך אדם גדול: בשביל להתפלל על מישהו, ובשביל לפעול עבורו ישועה - צריכים לקחת את השם שלו, להתבודד עליו, להרגיש היטב את הכאב שלו, ואז להתפלל עליו.

קשה לנו להרגיש את השני. כשאתה רעב - קשה לך להבין מישהו ששבע, וכשאתה שבע - אתה לא מסוגל לקלוט שיש מישהו בעולם שעדיין רעב. אתה אדם רגוע, ולא מסוגל להבין איך יכול להיות שפלוני לחוץ. זה דורש מאמץ פנימי - לפשוט את 'חליפת החלל' שלך, שבתוכה אתה חנוק - וללבוש חליפה של מישהו אחר. אבל ברגע שנעשה את זה - נגלה עולם חדש. עולם של רגשות, חי, אמיתי, ומרגיש.

במקום לחשוב כל הזמן 'מה יש לו' או 'למה הוא כזה' - תנסה להיכנס לנעליים שלו, ולחוש קצת משהו מעולם הרגשות שלו. וזה נקרא 'לנהוג כבוד זה בזה', לכבד גם את העולם של השני, ולהבין שכמו שיש לך עולם רגשות משלך, כך גם הוא, יש לו עולם רגשות משלו, וגם אם אתה לא מבין את זה, ולא מרגיש - לפחות תאמין שיש לו עולם

ענייני דיומא

לשם כך, בשלב ראשון צריך 'להכיר' בהרגשה הזאת. לא לזלזל בה, ולומר: 'שום כלום', 'הכל בסדר', 'קצת לחץ אז מה', כי אז אין לך שום רקע על הסוגיא שאתה אמור ללמוד. אדרבה, תכיר בה, תתייחס אליה, ואז תדע בדיוק מה הנושא שאותו אתה אמור ללמוד. כעת יש לך 'חדר' פנוי כדי להכניס אליו תורה.

במקום לחיות 'סתם' ימים, בלי לזכור אפילו אם זה היה יום נעים או לחוץ, מוצלח או דפוק - תתחיל לספור את הימים, ולתת להם שמות; חסד שבחסד, גבורה שביסוד. לא חייבים בדווקא לדעת מה השם המדויק של כל יום ושל כל מצב, אבל לפחות להאמין שיש לו 'שם', ושהתורה יש לה מה לומר על המצב שנקרא בשם הזה.

כשאדם הולך עם נעליים עבות, הוא לא מרגיש כלום ממה שקורה מתחת הרגליים. כשהוא הולך בלי נעליים, הוא מרגיש כל תזוזה שיש ברצפה. בספירת העומר, אנחנו הולכים 'עם' להרגיש 'מה קורה מתחת הרגליים, כי רק כשיש 'מדות' ו'רגשות' - תוכל להכניס לשם 'שכל' שיחיה את המקום הזה. אם לא תדע על קיומם - לא תדע איזה שכל אתה צריך, ומה לעשות עם זה.

שכל או הרגשות

בתקופה שלפני הבעל שם טוב, עם ישראל התחלק כמעט לגמרי לשניים; היו שני 'עולמות' - עולם של 'לומדים' תלמידי חכמים ובעלי השגות. ועולם של 'בעלי בתים', שהתעסקו ברפת עם הפרות, הכבשים והפריצים. והיה ביניהם נתק כמעט מוחלט, כביכול שני עמים.

הבעל שם טוב הגיע, והבין ששני הצדדים 'ישנים' וצריכים לעורר אותם. הוא התייגע מאד 'לערבב' בין שתי השכבות. הוא גילה ל'לומדים' שהם מנותקים מעצמם ומהחיים שלהם, ונמצאים

שהם מדברים שצריכים לעשות - הם יראו בדיוק מה הם מסוגלים... ידיעה אמיתית - היא רק 'מבפנים', ובשביל זה צריכים להיכנס פנימה.

אנחנו מתכווננים לקבל התורה - אבל אין לנו לאיפה להכניס אותה. כמו מישהו שהולך לקניות; קונה ספה, שולחן, ארון, וכל טוב ארץ מצרים - אבל אין לו דירה... או שבדירה שלו כבר יש את כל זה, והוא זקוק לדירה חדשה בשביל כל מה שקנה. כך אנחנו ניגשים לקבלת התורה - עם אפס מקום לאיפה להכניס את זה, או למקום שכבר יש שם את התורה של שנה שעברה, ושל לפני שנתיים, ועשר.

בספירת העומר, אנו מכינים 'מקום'. מתחילים להרחיב את הדירה - כדי לקבל תורה חדשה. ובשביל להרחיב, צריכים לחפור פנימה, ולגלות את החרדים אליהם אמורה להיכנס התורה החדשה. ובשביל זה צריך להיות כנה ואמיתי, ולשים לב מה קורה בפנים, מה מרגישים, מתי ולמה.

החיים - והתורה

אנחנו חיים כביכול בשתי זירות; יש את הזירה של החיים, ויש את הזירה של התורה. בחיים, יש פתאום ימים לחוצים, או ימים שמחים. ימים של התמודדות מול ימים של הצלחות. ובמקביל, כביכול בלי שום קשר - יש את הדף גמרא ואת ספרי המוסר החסידות והמחשבה.

וזה הטעות הקריטית. שתי המערכות הם ממש מקבילות, ואמורות להשתלב ממש ביחד. כשאתה לחוץ או מתוח, יש כאן מנורה שמהבהבת ואומרת 'יש פה סוגיא שצריך לפתוח אותה'. כלומר, ההרגשה הזאת, היא בדיוק הסוגיא אותה אתה אמור ללמוד היום - בדף היומי או בספרי הצדיקים.

באיזה עולם וירטואלי ודמיוני, ובאותה מדה גילה ל'בעלי בתים' שהם מנותקים מהחיים האמיתיים. הם זקוקים לקצת תוכן ופנימיות, כדי שלא להיות בהמות, ולעומת זאת, ה'לומדים' צריכים קצת להכיר את העולם, ואת הרגשות שבו - כדי שיהיה להם כלים לאיפה להכניס את התורה.

תורת הבעל שם טוב, היא אמנם תורה גבוהה מאד, אבל מלאה בדימויים ומשלים מהעולם הזה. כי רק כשאתה קולט את המציאות - אתה יכול להכניס לתוכה שכל גבוה. זה לא וירטואלי אלא מחובר ומהודק היטב. היו צדיקים שאהבו לדבר עם כפריים. ידוע על הרבי מקוצק, שכמעט לא היה מדבר עם תלמידיו, אבל כשהיה מגיע כפרי פשוט היה מבלה אתו שעות. כששאלו אותו על כך, ענה: הוא מדבר אתי על העוים, אבל באמת ואתם מדברים על עבודת ה', אבל בשקר. האמת היא 'חיבור', ושקר הוא ניתוק.

רוב האנשים אוהבים אחד מהשניים; או שכל או רגש. ושניהם מהווים ניתוק. כשאדם מתעלם לגמרי מהרגשות שלו, הוא לא אמיתי, וכשהוא מתעסק יותר מדי עם ההרגשות, ורק דואג כל היום 'להרגיש' אותם וללטף אותם, בלי לעשות עם זה שום עבודה, זה גם ניתוק. חיבור זה 'להרגיש' את מה שקורה, ולמזוג פנימה שכל ודעת.

תשומת לב

יש הרבה דברים שלא צריכים להסתכל עליהם, ולשים לב לקיומם. כל החדשות, פוליטיקה, לשון הרע - על אחרים או על עצמך - לא אמורים לתפוס את תשומת לבך. אלו הם דברים שמסיחים את דעתך, ומונעים ממך מלשים לב לדברים האמיתיים. חייל שנמצא בחזית, אינו יכול לשים לב לגירוד שברגל, כי הוא מסכן את החיים שלו. מי שמהלך על חבל דק, אסור לו לחשוב על הקהל

שמביט בו או על התהום שפעורה מתחתיו.

אבל יש הרבה דברים שכן צריכים לשים לב אליהם, ולהבחין בקיומם. אתה חי בעולם מופלא - כל יתוש ופרפר, הוא עולם מלא של פלאות. וכך, אם תתחיל לשים לב מה קורה אצלך בפנים, ואיזה הרגשות מתחוללות שם; אם תסתכל מחדש על הבית שלך ועל הילדים - ייתכן שתגלה אנשים חדשים שלא הכרת מעולם.

וכל זה - לא כדי 'לצלול' פנימה, ולהיתקע שם. אלא כדי להכניס לשם את השכל, ואת הדעת שאותה אתה לומד. או כדי ללמוד משם 'מה' אתה זקוק ללמוד. כל דבר שאנו פוגשים בחיים, ולא צריך ללכת רחוק - הוא 'משל' שנועד בשביל 'נמשל', ו'כלי' שנועד למלאות בו 'תוכן'.

כל מאורע שקורה, וכל דבר שאתה פוגש - זהו 'שכל תחתון', שמחכה לקבל הארה מ'שכל עליון'. לימוד אמיתי, הוא לימוד שנכנס לתוך החיים שלך, ובשביל זה אתה צריך ליצור פתחים בחיים שלך, שלתוכם ייכנס כל הלימוד. וכשמתחילים לחבר את הלימוד עם המציאות - זה 'אימון'. וכך, אתה מתאמן על עוד נושא ועוד נושא, וכשמגיע רגע של נסיון - אתה כבר 'מאומן'.

'הספרי של החיים'

כשאתה נתקל במשהו לא נעים. התעצבנת, או שהילד עצבן אותך. דבר ראשון תכיר בכך. אל תתחמק ותאמר 'מה פתאום, לא התעצבנתי' אני לא עצבני ו/או 'הכל בסדר'. אלא תעמוד בכנות ותאמר 'אכן, הילד עצבן אותי ואני התעצבנתי', וכעת, אני מאד משתוקק שהשם יאיר לי לתוך זה איזה 'שכל' שאוכל לחיות את זה אחרת.

אם מתוך כך, תבוא להכנעה, ותכיר כמה אתה לא שלם, או לחילופין כמה אתה מעצבן את השם

ענייני דיומא

על כך. אבל אם לא תיכשל - לעולם לא תדע שאתה צריך את התורה. אדם נולד עם הרגשה שהוא לא צריך כלום, הוא כבר יודע הכל. וכל זמן שתישאר עם ההרגשה הזאת - לא תוכל לקבל תורה, וגם אם תקבל - לא יהיה לך מה לעשות אתה. כל צדיק שגילה תורה - הוא רק מחמת שהרגיש צורך נואש בתורה הזאת. אם דוד המלך לא היה מרגיש 'חוטא' הוא לא היה יכול ללמד אותנו לעשות תשובה. מי שלא צריך חיזוק לא יכול לחזק אחרים.

בליל הסדר קבלנו מוחין שלא שלנו. כל אחד היה אדמו"ר. אכלנו מצות, מרור וחרוסת - ועפנו באויר. כעת, בספירת העומר - תגנוז את הכל, ותתחיל את הכל 'על אמת'. כדי לקבל את זה באמת - אתה חייב להרגיש את המצוקה ואת ה'חסר' כדי שיהיה לך לאיפה להכניס את האוצרות האלו. אם לא - זה מיותר, ואתה תמסור את זה לגמ"ח.

רוב היהדות מיותרת עבורנו. עשרת הדברות הם בכלל מחוץ לחיים שלנו. רק כשתתחיל להתמודד עם מדות ועם רגשות, עם עליות ועם ירידות - תבין סוף סוף שאתה צריך את התורה. אדם שיש לו רכב, בכלל לא יודע מה זה מדרכה. רק כשיום אחד אין לו רכב - הוא קולט שיש דרך מהבית אל בית הכנסת, ומתחיל להבין מדוע אנשים עוצרים טרמפים. בספירת העומר מרגישים היטב את המציאות. כשאין מוחין - מרגישים כל תזוזה.

ואז, הבחירה שלך היא אם לברוח ולהתעלם, או לתפוס שיש לך כלים לאיפה להכניס את התורה. ואז, תבקש באמת מהשם שיתן לך תורה, ואתה תקבל אותה - ויהיה לך מקום מצוין בשבילה. במרכז הסלון והחיים

והוא לא כועס עליך - נמצא שהנפילה הזאת הייתה 'כלי' לתובנה חדשה. זוהי דוגמא פשוטה, ויש עוד הרבה, פשוטות יותר או עמוקות יותר. הנקודה היא לחפש איזה שכל שיהפוך להיות התכולה של המאורע הזה, ומי שמחפש מוצא.

אם במקום לייסר את עצמך, תראה את זה כעבודה, וככלי עבור שפע של שכל, ותצפה שהשם יפרנס את המקום הזה באיזה דעת - אז הוא לא מאכזב, ופתאום אתה תופס דברים חדשים, פשוטים או עמוקים, באותו רגע או למחרת.

לא כל דבר צריך 'לספור'. את היצר הרע אל תספור, וגם אם הוא צופר מאד חזק תתעלם ממנו. אבל 'מבשרך' - אל תתעלם. ממה שקורה בתוכך, אל תתעלם, אלא תעצור ותלמד. צריך ללמוד להבחין ביניהם, וההבדל הוא דק אבל מהותי. משהו שמבלבל אותך, וגורם לך חלישות הדעת - אל תקשיב לו, אלא תנפנף אותו בהקדם האפשרי. אבל דבר שיכול לסייע לך, ולקדם אותך - תקשיב לו היטב.

כלי אל האור

הכלל הוא, וכמו שאומר האר"י הקדוש, שלכל אור חייב להיות כלי, וכל מוחין דקטנות הם כלי למוחין גדולות. אם לא תטעם את החיים שלך - אין לך 'כלים' להשיג שום דבר. כל צמצום - כלכלי, בריאותי, נפשי - הוא כלי לאור. רק אם עמדת שעתיים בתור, ואתה מרגיש שאתה לא יודע מה לעשות עם עצמך - יש לך כלי לאמונה.

אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם. אנו מעדיפים שלא להיכשל, וגם מבקשים

עומק המושג

דם נעבר ונעשה חלב

העבודה הפנימית בימי העומר הקדושים

מלבד לקרבנה?

בפרשת ראה (דברים טז ט) נאמר: "מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות" - בזמן בו מתחיל העיסוק בתבואת השדה, בהכנסת כלי הקצירה אל השדות, מובא קרבן העומר אשר ממנו מתחילה הספירה. התבואה החדשה אסורה עד הבאת קרבן העומר המתירה ובמקביל מתחילה אף הספירה.

שוב בולטת ההקבלה בין היולדת העוסקת בהבאת חיים נטמאת, מורחקת מבעלה ומן המקדש, וזקוקה לספירה וקרבן שיחזירוה לטהרתה, לבין התבואה אשר אף היא אמצעי לחיים ובה תלויה פרנסת האדם, אשר אף היא אסורה עד הבאת קרבן העומר ואף בה שייכת ספירה - ספירת העומר.

*

בכדי להבין את עומק הדברים יש להקדים כמה הקדמות:

בכתבי האריז"ל (בכמה מקומות, ומהם בשער הכוונות - פסח דרוש א) מבואר באריכות שבמהלך יצירת האדם פועלים שני דמים שונים: דמים טמאים ודמים טהורים. הדמים הטהורים הם עצם החיים, מחלקם נוצר הוולד עצמו, וחלקם הופכים למזון המזין את הוולד אחר לידתו, כדברי חז"ל (נידה ט א) "דם נעבר ונעשה חלב" - אותו דם המסמל דין וגבורות, יכול להיתקן ולהפוך לחלב המסמל חסד. ואילו הדמים הטמאים אינם

ל שון הזוהר הקדוש (אמור צז ב) בנוגע למצוות ספירת העומר: "וספרתם לכם, לכם דייקא, כמה דאת אמר 'וספרה לה שבעת ימים' לה לעצמה, אוף הכא לכם לעצמכם. ולמה, בגין לאתדכאה במיין עלאין קדישין, ולבתר למיתי לאתחברא ביה במלכא ולקבלא אורייתיה" - השווותה ספירת העומר לספירת האשה בימי טומאתה. כשם שהאשה נטמאת בדמי נדתה ועליה לספור שבעת ימים ואחר תטהר. כך ישראל סופרים שבעה שבועות מהחל חרמש בקמה עד טהרתם השלימה בחג השבועות. בכתבי האריז"ל (פרי עץ חיים שער ספירת העומר פרק א) מורחב עניין זה ומתבארים על פיו יסודות גדולים בסוד כוונת מצוות ספירת העומר, ועבודת ימים מסוגלים אלו, ושם ההשוואה מדויקת יותר - בין ספירת העומר לטומאת יולדת אחר לידתה.

טומאה באה בדרך כלל בהקשר של מוות, כטומאת המת והנבלה, ואילו החיים מסמלים טהרה. כל המשוך יותר לחיים טהור הוא. מדוע אם כן הלידה המביאה חיים לעולם כרוכה בטומאה? שאלה זו מזכירה שאלה נוספת המובאת בגמ' (נידה לא ב) "שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחי, מפני מה אמרה תורה יולדת מביאה קרבן? אמר להן בשעה שכורעת לילד קופצת ונשבעת שלא תזקק לבעלה, לפיכך אמרה תורה תביא קרבן" - צער הלידה הוא הגורם המסובב את חטא האשה עליו היא מתחייבת קרבן. הייתכן שישנו קשר בין צער הלידה גם לטומאת היולדת

עומק המושג

האישי של האדם, עבודת הבירור שלו לברר טהור מטמא, חיים ממוות. מטעם זה למרות שהיולדת הביאה חיים לעולם היא נטמאת, מפני שהיא הביאה את צורת החיים החדשה שנוצרה לאחר החטא: חיים שסביבם מוות, טהרה המלופפת בטומאה, יצירה שדורשת היאבקות ומלחמה על מנת לברר ולמצוא בתוכה את החיים והטהרה.

הלידה בצורתה כיום משתייכת לחטא עץ הדעת, לעירוב טוב ורע, וקרבת האשה הוא על אותו חטא קדום. הקרבן אמור להשלים את הלידה שצורתה נוצרה בעקבות החטא הקדום. זה עומק דברי הגמרא שצער הלידה והקרבת כרוכים זה בזה. ועל אותו משקל ניתן לומר שאף טומאת היולדת קשורה אליהם, מפני שהטומאה באה מחמת הדמים הטמאים והפסולת שהתערבו באדם עצמו מאז החטא הקדמון.

לסיכום הדברים: האדם הינו תוצר של מאבק בין טוב לרע. וכן כתב האריז"ל שתיבת 'אדם' מורה על מהות זו: רובו דם בתוספת אל"ף אחת - אלופו של עולם. מאבק בין דם טהור בחינת 'בדמיך חיי', לבין דם טמא. חיותו של האדם תלויה בדמו, והשאיפה היא שהאל"ף תחדור פנימה למאבק הדמים ותשכון בתוכם (וכידוע ליודעי ח"ן שהאות אל"ף רומזת על שם אהי"ה שאחוריו הוא דם ואכ"מ).

*

הקדמה נוספת הנצרכת להבנת העניין היא: מדברי האריז"ל עולה, שקודם חטא עץ הדעת כח הרע שבעולם היה מציאות חיצונית, וההתמודדות בין הטוב לרע היתה אמורה להיות כהתנגדות לפיתוי הבא ממישהו זר. מאבק בין שני עצים הגדלים בחוץ. אך כאשר אכל האדם מעץ הדעת טוב ורע, המאבק בין הטוב לרע חדר פנימה לתוך גופו הקדוש, הרע נעשה כביכול חלק מהאדם,

מצטרפים לחיים, אלא נפלטים מן הגוף כפסולת אשר גוררת עמה טומאה ומצריכה ספירה וקרבת.

כך הם פני הדברים בכל תהליך יצירה בעולמנו. תמיד ישנו חלק שמשתלב ביצירה וחלק שהוא פסולת. הפסולת מביאה טומאה, ויצירת החיים טהרה.

שורש הטהרה והטומאה, הפסולת והסיגים, נעוץ בגן עדן מקדם, בחטא עץ הדעת טוב ורע. מתחילת בריאתו היה האדם מכוון לגעת בחיים בלבד, בעץ חיים שכולו טוב וטהור. ומחמת חטא האכילה מעץ הדעת נעשה האדם יודע טוב ורע. בקומתו הרוחנית ונשמתו של האדם נוצר עירוב של טוב ורע. ומאז אותו חטא קדמון בכל הנשמות שנולדו בהמשך הושרש אותו חיסרון, ובכל תולדה הבאה לעולם יש גם טוב הקשור לחיים ופסולת השייכת לרע.

כעונש על חטא עץ הדעת נגזרו על אדם וחוה שתי גזירות: האדם התקלל בגזירת "ארורה האדמה בעבורך וגו' בועת אפך תאכל לחם" - גייעת ועמל הפנסה. והאשה התקללה בגזירת "הרבה ארבה עצבונך והרונך בעצב תלדי בנים" - צער הלידה. האשה מוגדרת כקרקע עולם, וכשם שהאדמה מוציאה לאדם תבואה יחד עם קוץ ודרדר, מתוך זיעה ויגיעה, כך האשה מוציאה פירות יחד עם דם טמא מתוך עצב. אותו עונש אינו עונש בעלמא, כי אם דרך תיקון העולם אחר שכבר נבללו בו הטוב והרע יחד, הטומאה והטהרה. ובמקום שיש עירוב טוב ורע, נצרכים הזיעה והעצב לברר את הטוב מתוך הרע ולתקנו.

התהליך בו נוצר אדם הוא בירור, בזמן העיבור מתברר הדם הטהור מתוך הטמא, ומן המאבק הפנימי הזה נוצר וולד בר קיימא. מכאן ואילך, אחר יציאתו לאוויר העולם, מתחיל המאבק

והפיתוי אליו בא מתוכו.

ממציאות העולם. לכן האדם לא צריך להיבהל מכך שמעשיו יוצאים כאשר הם אינם מתוקנים כדבעי, ועליו להכיר בכך שיש בו גם פסולת. עצם ההוצאה החוצה מן הכח אל הפועל היא הבירור, גם אם היא כרוכה בהוצאת רע נלווה, הרגשת אי שלימות וריחוק מסוים.

במקביל, אין מאכל שאין בו תערובת טוב ורע, ועל האדם להזיע בכדי להוציא לחם מן הארץ. לעתיד לבוא, בזמן התיקון השלם, תוציא הארץ גלוסקאות וכלי מילת מבוררים, אך כיום יחד עם התבואה גדל מוץ ותבן, והלחם מגיע רק אחרי תהליך של עשר מלאכות בירור ותיקון.

איסור התבואה החדשה הוא מפני שכל דבר חדש נולד מטבעו מעורב מחמת אכילת עץ הדעת, ועל כן הינו אסור לזמן מסוים (אסור מלשון קשור), עד שיהיה ניתן להתירו ולהעלותו. אדם שלא עוסק בבירור, מתייחס לעולם כמציאות קיימת ושלימה ואוכל מכל הבא לידו. לעומת העוסק בבירור המכיר שבכל דבר קיים מאבק בין טוב לרע, ועליו להמתין קצת ולהבין את המאבק. עצם ההמתנה מעוררת לא להתייחס לתולדות העולם בהשוואה אחת חיצונית, אלא להכיר בטוב וברע הפנימיים.

זמן ספירת העומר הוא ממחרת חג הפסח, כהבנת חז"ל בדברי הכתוב (ויקרא כג טו) "וספרתם לכם ממחרת השבת". מדוע בחרה התורה לשון כזו היכולה להשתמע כטעות הצדוקים שפירשו 'מחרת השבת' כפשוטו? ביאר זאת רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א על פי היסודות הנזכרים: יציאת מצרים מושווית בספרי האריז"ל ללידה - בני ישראל ירדו למצרים בעקבות חטא עץ הדעת, שגרם כאמור תערובת טוב ורע, ובכדי לתקן זאת ירדו ישראל למצרים, אל תוך כור הברזל, על מנת לברר את הסיגים. שם במצרים נולד ויצא לעולם עם ישראל - 'בני בכורי ישראל' - אך

כפועל יוצא, השתנתה אף דרך תיקון הרע. אם מלכתחילה היה האדם אמור לחיות לעולם ולתקן את הרע בהתמודדות מולו, הרי שאחר החטא דרך תיקון העולם היא העמדת המשך הדורות. על האדם נקנסה מיתה, ותיקונו הוא על ידי הוצאת חיים אחרים שימשיכו אחריו. כל דור גומר את בירוור ומעבירו לבא אחריו.

סודו של הדבר הוא: דבר שפנימיותו מעורבת בטוב וברע לא ניתן לבררו כמות שהוא בפנים, מפני שבפנימיות הזיהוי בין הטוב והרע קשה הוא. רק כאשר יצאו הדברים החוצה, מן הכח הפנימי אל הפועל החיצוני, ניתן יהיה להבחין בפסולת והרע ולנסות לשפר ולתקן. משל למה הדבר דומה, ללימוד מקצוע, שאין אפשרות להגיע לשלימות בו על ידי לימוד תיאוריה בלבד, ויש הכרח להתאמן בעבודה מעשית בצמוד למורה דרך אשר יכוון ויתקן את המתלמד להוציא יצירה מתוקנת ושלימה יותר.

הבירור הראשוני בין דם טהור לטמא עד לידת האדם הוא לא בירור שלו אלא נעשה בשבילו, מאליו. עבודת הבירור האישית שלו מתחילה רק כאשר הוא יוצא לאוויר העולם ויש באפשרותו לפעול ולהפיק דברים אל הפועל, ככל שהוא יפיק יותר כך תהיה לו אפשרות בירור נוקבת יותר.

מטעם זה כרוכה הלידה בטומאה ויציאה של דם טהור עם דם טמא, מפני שאז מתחילה עבודת הבירור האישית של האדם. וללמדנו שכך היא עבודת הבירור מאז החטא הקדמון: הוצאת תולדות אל הפועל יחד עם דמי טומאה מתוך ניסוי ותהיה, על מנת להתבונן בתוצאות, לשפר ולתקן בפעם הבאה את הטעון בירור נוסף. הלידה והעצב המלווים כל יצירה ולידה הינם חלק

עומק המושג

הבדל נוסף בין עבודת הבירור בין איש לאשה הוא: אצל האשה הבירור הוא פנימי. במהותה וגופה מתרחשים בירורים ושינויים דרמטיים. בעוד האיש צריך ללכת לכל העולם ולהזיע בכדי לברר את עצמו, האשה 'כל כבודה פנימה', ומתוך הטלטלות הפנימיות, מינה ובה, היא עוברת את הכל. כיון שכך ספירת האשה לטהרתה אינה צריכה להיות בגלוי דווקא, אלא 'וספרה לה לעצמה' - הבירור הוא עיבור ולידה מתוך עצב פנימי. אך ספירת העומר של האיש צריכה להיות כפה ובגלוי: 'וספרתם לכם' בפרהסייה, מפני שעבודת האיש היא לפעול ולהוציא מתוך זיעה חיצונית.

נמצינו למדים. עבודת הספירה היא לברר את עצמנו אחרי הלידה החדשה לה זכינו בפסח באיתערותא דלעילא, אשר באה תמיד מתוך עירוב טוב ורע, להתחיל לפעול ולהוציא מתוך עצמינו תולדות, מתוך מאבק בין הרגשת הגאווה להכנעה וביטול לפני הקב"ה. מאבק זה הוא שורש עבודת המידות הקשורות בעיקר לאיש שדרכו ליפול בישות וגאווה. רק אחרי הלידה האדם יכול לפגוש את עצמו, להכיר במידותיו ולהתבונן במה שמוציא תחת ידו. כשאנו מוציאים תחת ידינו תוצאה לא מתוקנת עלינו לספור אותה לעומר, מפני שאותה פעולה ממתינה מאז חטא עץ הדעת לבירור שלה, ורק כשאנו פוגשים אותה על חסרונותיה אנו יכולים להגיע להכרה שאין הדברים מסורים בידינו, אנו מלאי תערובת רע, ותפקידנו הוא רק להמשיך ולהפיק מתוכנו תולדות ומעשים, והקב"ה הוא שיתקן וישלים אותנו. הרוח של ספירת העומר היא שימת לב - התבונן במי שאתה ובמה שאתה עושה, אל תפחד לראות בכך פסולת וטומאה והסכם לקבל את תחושת הריחוק, מפני שזה עצמו יוביל אותך לתיקון והבירור השלם ■

עמו יחד יצאו גם דמי טומאה - הערב רב (אשר עכן גרמו לבסוף לטומאת העגל, טומאת כלה תחת חופתה). בכדי להיטהר מטומאת הלידה היו צריכים להמתין ולספור שבעה שבועות עד מתן תורה. במצרים עצמה היה עם ישראל כעובר, שם הבירור עבר עליו לא מכח עבודתו האישית, אלא כעובר המתברר מתוך הדם הטמא שלא על דעתו. אך מרגע הלידה ביציאת מצרים התחיל המאבק האישי של כל אחד מישראל על טהרתו מתוך עבודת הבירור העצמי.

כך גם בעבודתנו הפנימית: בפסח אנו זוכים להארה עליונה למעלה מכוחותינו, באיתערותא דלעילא, שזו היא בחינת שבת - שביתה ממלאכה ופעולה עצמית. הכל נעשה בשבילנו בלי צורך לפעול. עבודת הבירור האישית שלנו מתחילה רק 'ממחרת השבת' - אחרי הלידה מתחיל המאבק הפרטי. היגיעה בששת ימי המעשה בזיעת אפך.

*

שורש הטומאה אצל האיש - בשונה מטומאת האשה - הוא הישות והגאווה. האיש הוא חיצוני ופעולותיו הן פעולות אקטיביות המביאות עמן פלגי זיעה - 'זעת אפך'. בעוד האשה אשר היא פנימית יותר ופעולתה סבילה, וטומאתה קשורה יותר לעצבות ודאגה - 'בעצב תלדי בנים' - הבאים בדרך כלל מתוך אי עשייה, האיש פועל ויוצר, ופעולותיו עלולות להביא אותו לידי הרגשת 'כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה'. וכאן מגיעה עבודת ספירת העומר שהצטוו עליה דווקא האנשים: להתבונן במעשים ובמידות, להכיר בחסרונותיהם בלי להיבהל מהם, מתוך ביטול לקב"ה. להגיע מתוך הספירה לנקודת השביתה וההכרה שמישהו מלמעלה הוא הפועל והעושה, ואנחנו רק מוציאים מן הכח אל הפועל שוב ושוב, על מנת שיתבררו הדברים.

עומק המושג

סופרים וממשיכים

העבודה הפנימית בימי העומר הקדושים

שבראש, יש לנו די והותר בכדי לחיות חיים מאושרים וגאולים, אך לצערנו זה לא משתקף במציאות הפשוטה, כיון שהיא מתנהלת בגוף, מהכתפיים והמטה. עבודתנו היא להצליח להעביר את המוחין אל מה שקורה בעולם הגוף שלנו. זו המשמעות של מידות - מדידה שייכת רק בדבר שנמצא בידנו, התנהגויות ורגשות. השכל וההשגה הם למעלה ממציאתנו ולכן לא ניתן למדוד אותם ולפעול עמם. לעומת הרגשות וההתנהגויות אותן אנו חווים, עמן אנו פועלים ויכולים להקרינן אותן לאחרים.

אמנם, המידות ללא הכוונת השכל הינן פראיות, ללא התאמה למציאות. ותפקידנו הוא להמשיך את השכל שבראש אל תוך מידות הגוף, למתן ולכוון אותן אל המטרה.

מלבד המוחין שהם שורש החיות, קיימת מציאות רוחנית הנקראת 'חסדים וגבורות' (ח"ג), ובמשל מגוף האדם: מח ודם - מח הוא כלליות ההכרה והתודעה, ואילו הדם הוא המחיה בפועל את הגוף. בלי דם אין לאדם חיות, אנרגיה וחמימות. בנמשל הרוחני: החו"ג הם החיות הזורמת בנפש האדם, אמנם מקורה הוא בראש, אך היא לא מוגדרת כשכל והבנה, אלא חיות [ביתר עומק: כל דבר חי שורשו הקיומי הוא חיבור של חסדים וגבורות. כביכול מטען חיובי ושלילי הפועל בכל קומת האדם. במשל פיזי ניתן להמשיל זאת לאנרגיה: כידוע בתורת הפיזיקה, כל חיות בגוף האדם - מהמרחב החיצוני הכללי ועד לרמת התא המיקרוסקופי - היא על ידי כילוי אנרגיה. האדם כולו הוא בעצם תהליך תמידי של תבערות המכלות את האנרגיה ומקיימות אותו. זהו

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה" - עיקרה של ספירת העומר מיוסד על חג הפסח. ממנו סופרים, ועל חשבון הימים שעברו ממנו. ואילו חג השבועות נראה כנקודת סוף הספירה: "עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום" - כביכול הספירה היא תמיד על כל מה שעבר, עד שהיא נעצרת בחג השבועות. כמו לכל ספירה אף לספירת העומר נקודת מוצא ויעד - פסח ושבועות - אך נראה שעיקר עבודתה מיוסדת על נקודת המוצא.

הספירה היא כידוע היטהרות מטומאת מצרים. גלות וטומאת מצרים יוצרת ריחוק כביכול בין קודשא בריך הוא ושכינתיה, והשכינה הקדושה סופרת לטהרתה עד הייחוד השלם שיתרחש בחג השבועות. ואף אנו, נפשות ישראל, סופרים כדי לטהרנו מקליפתנו ומטומאתנו ולקדשנו בקדושה עליונה.

במצרים, ערוות הארץ, איבד כלל ישראל את כל כוחותיו הרוחניים - כמבואר בכתבי האריז"ל - המוחין והחסדים והגבורות הסתלקו מן המידות, עלו במיצר הגרון ונשארו בדעת. כלומר, האדם הינו קומה שלימה, גוף וראש, וביניהם הצוואר המחברם, מעבר יב"ק. השפע הרוחני מגיע דרך הראש, יורד אל הגוף ומרומם את האדם. ואילו בגלות, אותם כוחות רוחניים נאספו מהגופים וחזרו אל הראש.

חשוב להדגיש. הנוכחות של האדם בעולם היא בגוף ולא בראש. המחשבה היא למעלה מן המציאות בה הוא חי. מבחינת הידיעות וההשגות

עומק המושג

המשכה של מח אחד או פרט מהחו"ג אל תוך כלי המידות בשלימותם.

כללו של דבר: כדי שנהיה ראויים למתן תורה, יש צורך להמשיך את כל התכנים הרוחניים הללו - מוחין וחו"ג - פנימה אל כליהם הרוחניים, ובמקביל גם אל כלי המידות שבנשמותינו.

בזמן שבית המקדש היה קיים, עבודת הימים הללו נעשתה בשני רבדים. הקרבת קרבן העומר שהיא פעולה מעשית, והספירה שאחריה שהיא מצווה שבדיבור. והנה ידוע ומבואר בדברי האריז"ל בכמה מקומות כי אור פנימי ממשיכים על ידי מעשה ואור מקיף נמשך על ידי דיבור הפה, ומשמעות הדבר היא שהאור הפנימי על פי מהותו וטבעו הרוחני ניתן לאחוז בו כביכול ולהמשיכו, וזה נעשה על ידי עצם מעשה המצווה, ובזמן שבית המקדש היה קיים והיתה לנו מצוות הקרבת עומר שעורים - באמצעות מצווה זו זכו ישראל והמשיכו על עצמם את כל ההארות של יציאת מצרים בבחינת אור פנימי, ועל ידי הספירה בפה המשיכו אור מקיף.

ואילו היום כשאין בידינו את מצוות ההקרבה, נמצא שאין בידינו את הפעולה המסוגלת להמשכת אור פנימי, נותרנו אם כן עם הברכה המסוגלת להמשיך אור מקיף, ואולם כפי שכותב האריז"ל, בבקשת 'הרחמן הוא יחזיר לנו את עבודת בית המקדש' נעשה איזה תיקון בבחינת אור פנימי. כביכול, אמנם אין בידינו את מעשה הקרבן שהוא האמצעי להמשכת אור פנימי, אבל יכולים אנו להתגעגע ולכסוף לאותו מעשה ועל ידי הגעגוע והתפילה יש לנו איזו נגיעה בבחינת אור פנימי [ראה ליקוטי מוהר"ן תורה כ"ב על בביאור בחינות 'נעשה ונשמע', שהן זו למעלה מזו, כי בחינת 'נשמע' היא המדרגה שאין לנו תפיסה והשגה בה, והדרך היחידה להתקשר עמה היא באמצעות תפילה ותשוקה].

(ע"פ שער הכוונות - עניין ספירת העומר דרוש

משל להשפעת החסדים והגבורות מן הדעת אל המידות, הנותנת להן קיום וחיות תמידיים).

*

בגלות מצרים התרחשה הסתלקות של שני הדברים: המוחין הסתלקו, כמו גם החסדים והגבורות. החיות שנותרה בנפשות ישראל הייתה חיות מינימלית, הישרדותית כביכול, ובלשון הפנימיות: לבושי החו"ג. לא חיות של השפעה, שמחה ואור, אלא רק המעטה החיצוני של אותה חיות. מצב זה יצר טומאה וריחוק בין כנסת ישראל, השכינה הקדושה, לקדוש ברוך הוא.

לאחר ההארה העליונה של ליל הפסח, בו האירה בבת אחת כל הגדלות הרוחנית, בכדי למנוע את יניקתה על ידי קליפת מצרים (כפי שהתבאר באריכות במאמרנו לחג הפסח), נותקו בני ישראל מיד מצרים והפכו לגאולים. אך מיד אחר אותו יום הסתלקו בחזרה אותם מוחין, חסדים וגבורות (רשימו בלבד נשאר מהם), על מנת שימשכו אותם ישראל בעבודתם במשך ארבעים ותשעה ימים - שבע כפול שבע - יום אחרי יום, באופן פרטני, אל תוך נפשם גופם ומציאותם. עבודת המשכה זו היא עבודת ספירת העומר.

המשכת המוחין והחו"ג היא אל תוך הכלים, שהם שבעת המידות: חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות. וכידוע, כל מידה ומידה מתוך שבע המידות אינה מציאות פשוטה, אלא היא עצמה מורכבת משבע מידות פרטניות. בכל חסד יש צדדים וביטויים של גבורה, תפארת וכו', כמו כל חומר במציאות שהינו מורכב ולא פשוט. וכיון שהחו"ג מחולקים לשבעה בחינות שהן מיוצגות בשבעת המידות, וכמו כן, גם המוחין אינם יחידה אחת פשוטה, אלא בכל מח יש שבע דרגות וחלוקות. ממילא עבודת הספירה היא להכניס בכל יום מח מסוים לתוך כלי מסוים של מוחין בנפש, ופרט מסוים מהחו"ג אל תוך כלי מקביל בנפש. על כן נדרשים שבעה ימים בכדי להשלים

בכל מציאות בעולם גם המגושמת והירודה ביותר מסתתר אור רוחני. הדרך לצאת מטומאה לטהרה, היא על ידי מילוי תוכן טוב במקום רע. כי כלי ריק מכיל תוכן כלשהו, ולא ניתן לסלק תוכן רע בלי המשכת תוכן טוב. המשכת הטוב אינה המשכה מבחוץ, אלא התחברות אל הטוב הפנימי הגנוז בעומק הרע. התחברות אל הרוחניות הנמצאת בתוך אותה מידה ומציאות גשמית. כך מתפשטת נקודת הטוב וממילא נדחית הטומאה והכתם אשר חיפו עליה ותפסו את מקומה. אין יציאה מטומאה לטהרה ללא החלפת תוכן - אם לא תדבק בדבר הטוב אל תצפה מעצמך להתנתק מהלא טוב.

נמצא שהשלב הראשון של עבודת התשובה הוא דווקא הדבקות - 'בכל דרכך דעהו' - התחברות לנקודת הטוב בתוך העולם הזה, המידות המעשים. בכל סיטואציה ומפגש עם מציאות או מידה נצבת לפני האדם האפשרות לבחור להתחבר לא-ל המסתתר שבהם או חלילה לקליפה החיצונית. המידות פעילות כל הזמן, ואבן הבוחן היא, עם מה בתוכן נוצר הקשר, עם חיות הקב"ה שבדבר או אם הביטוי העצמי שבו, התאוה המידה הרעה והיסח הדעת.

התבואה החדשה מייצגת את כל עסקי הגשמיות ומעשה הידיים אשר יכולים לגרום לאדם להידבק בתאוה וההישגיות שבהם. לכן אסרה התורה להתעסק עמם עד הקרבת העומר: הקרבה לגבוה דווקא את השעורים - מאכל בהמה נמוך - וההכרה שגם בתוכם נמצאת האלוקות.

מכאן ואילך, בכל יום מימי הספירה אנו מוסיפים עוד פרט ומידה במציאותנו שגם בהם אנו מגלים את הקב"ה. מצרפים אל העומר והטוב הנחשף עוד מידה בה חשפנו את נקודת הטוב. כל מידה היא צמצום שבעיקרון יכול לגרום לנו להתנתק אם נזהה בו רק את החלק החיצוני והקליפה, ועבודתנו היא לחשוף ולגלות בכל פרט וצמצום את הפנימיות האלוקית שבו. זה שאמר הכתוב:

היבט נוסף לאופן בו משתלבת בספירת העומר העבודה בשתי בחינות, אור פנימי ואור מקיף, אנו מוצאים בדברי הרה"ק רבי מנחם מנדל מויטבסק זי"ע (פרי הארץ - דרוש פסח וספירת העומר), וזה תוכן דבריו:

החיות היחידה בעולם היא זו המושפעת מחי החיים הקב"ה. וכיון שאיש הישראלי הוא שורש וסיבת הבריאה, הרי שבכל דרגה רוחנית בה הוא נמצא, ובכל פעולה שהוא פועל, נמשכת עליו אותה חיות אלוקית ואור רוחני, בבחינת 'עמו אנכי צרה'. ממילא גם אם יהודי חוטא חלילה, ממשיכה החיות האלוקית לרדת אליו, וכיון שהוא שרוי במקום הקליפות אותה חיות מתלבשת בקליפות רחמנא ליצלן.

מצב נורא זה נקרא 'גלות השכינה': השכינה מחיה את הקליפות כביכול על כרחה, ופעולה זו גורמת לה טומאה וריחוק מהקב"ה. כמו כן, גם על יהודי זה שורה רוח טומאה - אותה חיות שהמשיך במעשה לא טוב הופכת להיות רוח טומאה השורה עליו. כדוגמת משקה יקר ערך ההופך להיות כתם וטינוף כאשר הוא נשפך, כך אותו אור שהיה יכול להיות חיות אמיתית דקדושה, כאשר הוא מגיע למקום לא טוב, הוא גורם כביכול כתם לשכינה הקדושה, וגם על נפש הפוגם שורה רוח טומאה. במילים אחרות: השפע הרוחני עצמו כאשר הוא נמצא שלא במקומו, הופך להיות מחיצה בין השכינה וישראל לקב"ה, בין האדם לשכל ולטוב. שערי הקדושה עצמם הופכים להיות שערי טומאה חלילה.

דרך התיקון היחידה למצב זה הינה באותו אופן בו התרחש הפגם מהיבט אחר. וזו היא המשמעות הפנימית של עבודת הספירה: השימוש באותו עיקרון של הפגם לצד המתוקן.

עומק המושג

החיות מעבר למידות שלו וזו טהרה שלמה,

"וספרתם לכם" זו המציאות שכבר קיימת אצלנו. הספירה כאמור היא התמקדות במציאות היומיומית שלנו: כך וכך ימים ומידות בחיינו בהם דבקנו בהם בה'. "ממחרת השבת" זה האור המקיף, כל מה שעדיין לא הגיע והוא למעלה ממצויאוננו, גם הוא נמשך עלינו מלמעלה, מצד חג השבועות העתידי. וזו שלימות יציאת מצרים המשכת המוחין והחורג באור פנימי ומקיף.

ואם כן, עצם העבודה למצוא את החיות האלוקית שבכל דבר שהוא אור השכינה, ולדבוק בה - זו עבודה בבחינת 'אור פנימי' והיא שלב א' של התשובה שעניינו היטהרות וזיכוך המידות. מתוך עבודה זו זוכה להמשיך על עצמו את שלב ב' של התשובה שעניינו המשכת אור מקיף. האור המקיף כידוע הוא החיות של האור הפנימי, ולכך כאשר אדם ממשיך אור פנימי למידותיו, זוכה ונמשך עליו אור מקיף, שהוא האור שאי אפשר להמשיכו בפעולה, אלא הוא נמשך מאיליו, ובכל יום מימי הספירה משולבות שתי הבחינות.

נמצינו למדים: האדם צריך להסתכל על עצמו כאוסף של מידות וכלים, וכל מה שחסר לו זה המשכת אור אלוקי לתוכם. המפגש עם כל יום מימי הספירה מעורר בו משהו, בכל יום הוא יכול לפגוש את עצמו במקום ונקודה חדשים, ושם לספור, להתמקד ולגלות את הטוב הגנוז בהם ובו. כאשר אדם לא סופר יום, הוא כביכול ממשיך בלי דעת את האור העליון הנמשך עליו תמיד. זו הייתה משמעות גלות מצרים, פגם המשכה בלא דעת אשר הופכת לרוח טומאה וריחוק. על כן התיקון הוא להמשיך המשכות מתוך ספירה דהיינו שימת לב. להבחין שבתוך הצמצום הספציפי של כל יום ומידה ישנה רוחניות, לדבוק בה ולהוציא מן ההעלם אל הגילוי את אור ה' הגלום בה. ■

"וספרתם לכם" - תספרו ותתייחסו אל המציאות שלכם בעולם. תחפשו בתוך המידות שלכם את אור ה'. יציאה מטומאה לטהרה לא נעשית בהשפעה ממקום אחר. הטהרה כבר נמצאת בתוכם, רק צריך לספור ולהתמקד בה.

כאשר אדם חווה יום, הוא בעצם חווה את הנפש שלו. לא לחינם אמרו חז"ל שבכל יום מאירה מידה אחרת: ביום ראשון חסד, בשני גבורה וכן הלאה. כל יום מפעיל מידה מסוימת בנפש ומוציאה מן הכח אל הפועל, והספירה היא התמקדות ברוחניות ובטוב שבאותו יום ומידה. כך יוצא שגם בנפש יצאה נוקדת הטוב הגנוז מן הכח אל הפועל והסתלקה הקליפה. וכאמור, אין דרך לצאת מטומאה לטהרה אלא באמצעות החזרה לאותם מקומות שנטמאו, וגילוי החלק הטוב והטהור שבהם אשר דוחה ממילא את החלק הטמא. זהו 'המנגנון הפנימי' כביכול שקבע הקב"ה בנפשות ישראל, היטהרות עצמית. לכן השלב הראשון בהיטהרות אינו הטבילה אלא דווקא הספירה. חזרה על אותו תהליך בנפש, אך הפעם מתוך התמקדות בטוב הפנימי.

אם נזכה, שבוע ימים של התמקדות בתוכן הקדוש והאלוקי, בספיר שבכל יום, יפגיש אותנו עם שבע חלקים של מידה אחת. וכך אחר שבעה ימים נעבור את כל מסלול הנפש של אותה מידה.

*

מוסיף על כך ה'פרי הארץ': עבודה זו היא המשכת וגילוי האור פנימי הנמצא בתוך כל אחד, והיא העבודה הנדרשת מאתנו בימים אלו. כפועל יוצא ממנה יימשך עלינו אור מקיף, כלומר, כל האורות שלמעלה מהשגתנו: פעולות רוחניות כמו יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, דברים שאינם חלק מעבודת הנפש שלנו ואינם מיוצגים בה, אלא נפעלים למעלה באמצעותנו. כאשר אדם עושה את העבודה הפנימית הוא מושך עליו

כ"ס

ניסופים
לדעת בארץ דרך